מאָנטעווידעער שטימע

אויסגאבע פון דער באוועגונג פון דאס ארבעטנדע ארץ ישראל אין אורוגוויי

זעקסטער יארגאנג — מאנטעווידעא — סעפטעמבער 1944 — נומער 5 (32)

דאָס יאָר ה'תש"ה האָט זיך אָנגעהויבן מיט דער בשורה פון אַ יידישער אַרמיי

יצחק בורשטיין

מיטן אוועקגייענדיקן יאָר, ווערט כמעט אָפּגעשלאָסן דאָס טרויעריקסטע קאַפּיטל פון דער יידישער געשיכטע, ווייל אויב מיר האָבן אין דער איצטיקער מלחמה־צייט פאַרלאָרן מיליאָנען מענטשן פון אונדזער פאָלק, שטעלט דאָס מיט זיך פאָר אַ גרעסערע קאַטאַסטראָפע, ווי ווען אַ פאָלק פאַרלירט זיין סוווערעניטעט און אָן ספק, וועלן מיר אָט דעם טיפן וואונד אין אונדזער פאָלקס־אָרגאַניזם, פילן זייער און זייער אַ לאַנגע צייט...

אָבער דער ראָד פון דער געשיכטע דרייט זיך ווייטער און מיר האָבן איצט פאַר זיך אַ נייער, אַ נייע תקופה, מיט אָן אַ שעור נייע פערספעקטיוון און מיט צופרידנהייט קענען מיר קאָנסטאַטירן, אַז דאָס נייע יאָר, מיט וועלכעם מיר זיינען זיכער אַז עס הויבט זיך אָן אַ פילשטענדיק ניי לעבן, פאַר דער מענטשהייט, און פאַרן יידישן פאָלק, האָט אונדז גלייך ביים אָנהויבן זיך געבראַכט אַ גרויסע בשורה־טובה — די דערלויבעניש צו שאַפן אַ יידישע אַרמיי און עס איז צו האָפן, אַז איצט גייען מיר אריין אין אַ תקופה פון בלויז עליות, אין פּראָצעס פון דער נאַציאָנאַלער רענעסאַנס.

דאָס דערלויבן צו שאַפן די יידישע מיליטערישע ברינאַדעס, האָט אין גרונט גענומען אַ פיל גרעסערע באַדייטונג, ווי די ווערט פון דער אַרמיי גופא אַלס אַזעלכע, ווי מיר באַטראַכטן דאָס אויבנהויפיק. און נאָך אַ גרעסערע באַדייטונג האָט דער דאָזיקער פאַקט פאַר דער ציוניסטישער זאַך מיט וואָס דווקא איצט ביים סוף פון קריג, ווערט נעגעבן די דאָזיקע דערלויבעניש, אַ זאַך וואָס אין פלוג גענומען דאַכט זיך, אַז עס איז דאָך שוין סיי ווי ביי נעילה פון קריג, איז וואָס איז דאָ דער אויפטו און דאָך, איז דאָס פון די גרעסטע פּאָליטישע נצחונות וואָס מיר האָבן נאָר געקענט אָפּהאַלטן.

**

די ענגלישע רעגירונג, איז ווייט ניט קיין אָנהענגער פון פּראָקלאַמירונגען, און קעגנטייל, איז זי שטאַרק נוטה זיך צו רעכענען מיט בולט'ע פאַקטן, דאָס איז שוין אַזאַ טראַדיציע פון ענגלישן רעגירונגס־סיסטעם. צוליב דעם דאָזיקן סיסטעם, קומט איר בכלל אויס אַ סך מאָל צו האַנדלען אין קעגנזאַץ צו די הומאַניטאַרע פּרינציפּן, ווייל קודם־כל, נעמט זי אין באַטראַכט די אינטערעסן פון דער אימפּעריע און אַזוי ווי ענגלאַנד, ווי אַ רעלאַטיוו קליין פאָלק וואָס הערשט איבער אַ פערטל פון דער מענטשהייט און דווקא ניט מיט קיין פיזישער מאַכט נאָר דורך פּאָליטישער לאָגיק און באַשטימטע סיסטעמען, בלייבט זי טאַקע שטענדיק טריי איר פּאָליטישן נוסח. ווען זי פילט פאַר נויטיק ארויסצוגעבן אַ וועלכע עס איז ניט גזירה, טוט זי דאָס אפילו קעגן דעם רצון פון דער גאַנצער וועלט, עס העלפן דאָן ניט קיין אַפּעלן און קיינע תחנונים. און ווען זי דאַרף זיין נאָכגיביק און נעבן קאָנצעסיעס, טוט זי דאָס אויך מיט דער זעלבער אַנטשלאָסנקייט; אָבער איינס איז קלאָר, אַז סיי דאָס ערשטע ווי דאָס צווייטע, טוט זי שטענדיק אונטערן דרוק פון רעאַלע פאַקטן, מיט וועלכע צי זי ווייל יאָ אָדער ניט, מוז זי זיך רעכענען.

בעת די אומרוען אין ארץ ישראל אין 1936—9 ווען די אויספאָרשונגס־קאָמיסיע איז געקומען צו דער איבערצייגונג אַז דער איינציקער אויסוועג צו לייזן דעם ארץ ישראל־פּראָבלעם איז נאָר דורך צעטיילן דאָס לאַנד, האָט מען געזען גאַנץ קלאָר, אַז נאָר דאָס וואָס יידן האָבן שוין געהאַט אין זייער באַזיץ איז איינגעשלאָסן געוואָרן אין דער פּראָיעקטירטער מדינה און מיט רעכט, זיינען בשעתו ארויסגעטראָטן אַ טייל ציוניסטישע פירער קעגן דעם חלוקה־פּלאַן, ווייל זיי האָבן גאַנץ גוט געוווּסט, די איינגנשאַפט פון דער ענגלישער פּאָליטיק און האָבן דעריבער געפאָדערט קעמפן פאַרן פאַרזעצן דעם מאַנדאַט, בכדי אין משך פון איניקע יאָר צו קענען דערוואַרבן מער באָדן, מערער יידישע ישובים שאַפן פאַר דער צייט און דאָס וועט במילא הייסן, אויסברייטערן דעם שטח פון דער יידישער מדינה, ווייל אָט אַזוי איז ענגלאַנד: רעאַלע מעשים און בולט'ע פאַקטן איז ביי איר דער וויכטיקסטער מאָטיוו פאַר אָנערקענונג, אפילו פאַר פּאָליטישע אומאָפּהענגיקייט.

די אָרגאַניזירטע ציוניסטישע באַוועגונג האָט דאָס גוט פאַרשטאַנען, מען האָט געוווּסט אַז דאָס פּראָקלאַמירן מצד ענגלאַנד ארץ ישראל אַלס יידישן שטאַט, איז נאָך ווייט ניט גענוג אפילו ווען אונדז וואָלט דאָס שוין געווען געלונגען פון איר צו באַקומען. דער הויפּט־פּראָבלעם איז שטענדיק געווען, דעם שטאַט אַליין צו שאַפן, זאָל זיין דערוויל ניט „דע יורי נאָר דע פאַקטאָ" און דאָס איבעריקע, וועט שוין לייכטער זיין צו דערגרייכן. וואָס מער באָדן שטחים אין יידישן באַזיץ, וואָס מער קאָלאָניזאַציע און דער עיקר אַ גרויסע יידישע עליה, זיינען געווען פון די גרונט־באַזעס פון דער ציוניסטישער פאַרווירקלעכונג.

די פאַראַנטוואָרטלעכע ציוניסטישע אינסטאַנצן האָבן פאַרשטאַנען, אַז מען טאָר זיך ניט אוועקזעצן מיט פאַרלייגטע הענט און וואַרטן ביז ענגלאַנד וועט פּראָקלאַמירן דעם יידישן שטאַט, זיי האָבן דאָס באַטראַכט פאַר אַן אַבסורד נאָר האָבן אין די שווערסטע באַדינגונגען געבויט און געשאַפן און דורך פאַרשידענע אופנים פאַרגרעסערט דעם ישוב ברענגענדיק אים צו אַזאַ שטופע, אַז ער איז שוין באמת אין אַלע הינזיכטן ראוי צו ווערן אַ זעלבסטשטענדיקער שטאַט.

און דאָס זעלבע איז געשען מיט דער אַרמיי: ווי באַקאַנט האָט די יידישע אגענץ גלייך ביים אויסברוך פון דער מלחמה, געפאָדערט ביי ענגלאַנד די דערלויבעניש צו שאַפן אַ יידישע אַרמיי, וועלכע זאָל קעמפן ביי דער זייט פון די אַליאירטע אונטער דער אייגענער יידישער פאָן. די דאָזיקע דערלויבעניש איז ביז איצט ניט געגעבן געוואָרן. אָבער דאָס האָט דעם ארץ ישראל'דיקן ישוב און דער יידישער אגענץ, ניט אָפּגעהאַלטן פון מאָביליזירן ביי די פערציק טויזנט יידישע סאָלדאַטן, וואָס קעמפן אויף די פאַרשידנסטע פראָנטן צווישן די ענגלישע אַרמייען. און די ארץ ישראל'דיקע קעמפער האָבן זיך דווקא קונה־שם מיט זייערע העלדן־טאַטן אין די שלאַכטן פון אַפריקע, נאָענטן מזרח און איטאַליע.

דער יידישער ישוב אין ארץ ישראל, האָט באַוויזן צו שאַפן די אַרמיי „דע פאַקטאָ" איידער מען האָט איר געגעבן די דערלויבעניש אויף דעם און איידער מען האָט איר פּראָקלאַמירט אַלס אַזעלכע. די ענגלישע רעגירונג האָט ניט געהאַט קיין אַנדער ברירה, ווי גוט־הייסן דעם פאַקט. ענגלאַנד ווי אַן ערנסטע וועלט־מאַכט, האָט בטבע פיינט סתם רייד און איז אַ קעגנער פון סתם פאָדערונגען אָדער אַבסטראַקציעס, מעגן זיי זיין מי יודע ווי גערעכטע, זי רעכנט זיך אָבער יאָ מיט דעם, וואָס זי זעט מיט רעאַל'ע מעשים.

אוודאי זיינען מיר דאַנקבאַר דער ענגלישער רעגירונג פאַר דער דאָזיקער אָנערקענונג און זיכער שאַצן מיר אָפּ אין אַ גענוגנדער מאָס די באַדייטונג פון אַזאַ טאַטזאַך. מיר דאַרפן אָבער ניט פאַרגעסן, אַז דעם עיקר אָנערקענונג פאַר דער שאַפונג פון דער אַרמיי זיינען מיר שולדיק דער אַרמיי גופא און די אינסטאַנצן וועלכע האָבן דערמעגלעכט, דער אַנטשטייאונג און כסדרדיקע אַנטוויקלונג פון דער אַרמיי. יידן ווי ניט יידן מעגן דאָס וויסן, אַז קיין שום מתנה ווערט אונדז מיט דעם ניט געגעבן, נאָר יידן אַליין האָבן דאָס געשאַפן פאַרן פּרייז פון אַ סך בלוט און לעבנס פון אונדזערע ברידער פון ארץ ישראל'דיקן ישוב.

די יידישע אַרמיי האָט ניט נאָר געהאַט דעם כאַראַקטער פון סימבאָלישקייט, נאָר ווי אַ דירעקטער מיטווירקונגס־כוח אויף צו שלאָגן דעם שונא. ענגלאַנד האָט דאָס גוט געזען און האָט זיך מיט דעם פאַקט געמוזט רעכענען.

יידן איבער דער גאָרער וועלט, וועלן זיכער ציען דערפון די געהעריקע קאָנסעקווענצן און דאָס נעמען פאַר אַ מוסר־השכל, ווייל מיט דעם איז נאָך אַמאָל באַשטעטיקט געוואָרן, אַז די יידישע דערלייזונג ליגט פאַר אַלעמען אין אונדזערע אייגענע הענט. דאָס וואָס מיר שאַפן אין ארץ ישראל, בלייבט אויף אַלע אייביקייטן

(סוף אויף זייט 7)

ח' דר. טראָוב אונדזער ברוך הבא

עס קומט צו אונדז אַ חשוב'ער גאַסט, אַ פאָרשטייער פון דער יידישער אגענץ, אַ בשורה־טרעגער פון דער נאָענטער יידישער גאולה — דער ח' דר. טראָוב.

צום ערשטן מאָל קומט ער צו אונדז קיין אורוגוויי, אַן אמת'ער גאַסט, ער איז אָבער ניט קיין פנים חדשות פאַר דער ציוניסטישער טעטיקייט פון גרעסערן מאַסשטאַב. שוין לאַנגע יאָרן, ווי ח' דר. טראָוב געפינט זיך אין די פאָדערשטע פּאָזיציעס פון ציוניסטישן קאַמף. פאַר אַ סך ציוניסטן פון דאָהי, איז זיין נאָמען גוט באַקאַנט נאָך פון אייראָפּע, וואו ער פלעגט אַקטואירן אין שליחות פון דער יידישער אגענץ און שטענדיק מיט גרויס דערפאָלג.

ח' טראָוב שטעלט מיט זיך פאָר אַן אַנגעזעענע פערזענלעכקייט, ניט נאָר אויפן געביט פון ציוניסטישער אַקטיוויטעט, נאָר אויך אַלס באַדייטנדיקער אינטעלעקטואַל. ער איז אַ שיינער רעדנער און אַ גוטער שרייבער און גאַנץ באַזונדער שטיט ער מיט זיינע דינאַמישע אָרגאַניזאַטאָרישע פעיקייטן.

זיין אַקטואַציע אין דער שכנות'דיקער אַרגענטינע, האָט געהאַט אַ גאָר שטאַרקן אָפּקלאַנג אין אַלע לענדער פון זיד אַמעריקע. מען דערציילט פון אים ממש וואונדער, וועגן דעם אופן ווי ער האָט אָרגאַניזירט די איצטיקע אַקציע פאַרן קרן היסוד, וועלכע וועט איבערשטייגן די אַלע ביז איצטיקע דערגרייכונגען.

עס האָט אויך דערגרייכט צו אונדז דער עכאָ פון זיינע וואונדערבאַרע קאָנפערענצן סיי וועגן ציוניזם און סיי וועגן אַלגעמיינע יידישע פראַגן, וואָס ער האָט פאַר די לעצטע חדשים געגעבן זייענדיק אין ב. איירעס. און אָן ספק, גוטע דער באַזוך פון דר. טראָוב איבערלאָזן דאָרט פּאָזיטיווע נוצן, אין דער הינזיכט פון ציוניסטישער אויפקלערונג, וואָס איז אַזוי נויטיק אויף דעם קאָנטינענט ווו די אַסימילאַציע פון רעכטס און לינקס האָט געשלאָגן אַזעלכע טיפע וואָרצלען.

איצט קומט דר. טראָוב אויף אַ קורצן באַזוך צו אונדז אין מאָנטעווידעאָ, וווּ ער וועט זיך באַטייליקן אין דער פּראָקלאַמירונג פון קרן היסוד־קאַמפּיין „למרות הכל" און וועט ארויסטרעטן מיט איניקע עפנטלעכע קאָנפערענצן. מיר דערוואַרטן מיט גרויס נייגעריקייט צו הערן זיין וואָרט, ספּעציעל איצט, ווען אויפן פּאָליטישן האָריזאָנט פון ציוניסטישן קאַמף האָבן זיך באַוויזן איניקע ליכטיקע שטראַלן און האָבן אָנגעפילט מיט אַ סך האָפענונג די הערצער פון יעדן ציוניסטיש־דענקענדן מענטש.

עס גרייטן זיך אים מקבל פנים, צו זיין אַלע ציוניסטישע אָרגאַניזאַציעס און נאַציאָנאַל געשטימטע אינסטיטוציעס און גאַנץ באַזונדער וואַרטן אויף אים מיט אָפענע אָרעמס, די חברים פון דער באַוועגונג פון אַרב. ארץ ישראל, צו וועלכע רעכנט ער זיך.

מיר זיינען זיכער, אַז די מיסיע וועלכע ער קומט אויספירן אין נאָמען פון דער יידישער אגענץ פּראָקלאַמירן דעם קרן היסוד קאַמפּיין, וועט האָבן דעם גרעסטן דערפאָלג און מיר זאָגן דעריבער דעם ח' דר. טראָוב, אַן האַרציק חבר'לעכן ברוך הבא!

אויפן טאָג אָרדנונג

פון י. ב.

ווענן באַערן דעם ה׳ א. כהן —

עס איז שוין איינגטלעך פון לענגער אָנגעקומען געוואָרן דער פּראָיעקט, וואָס איז דווקא געקומען פון אונדזערע פאַרשטייערס אין די דירעקטאָריום פון קרן קימת, צו באַערן דעם דירעקטאָר ה׳ א. כהן. און מיר ווילן גלויבן, אז איצט וועט דאָס שוין פאַרווירקלעכט ווערן.

דאָס וועט זיין א פאַרדינטע באַערונג, וואָס חבר א. כהן האָט זיך דאָס כשר פאַרדינט, ווייל עס האַנדלט זיך דאָ פון א ציוניסטישן טוער, וואָס האָט זיך פאַר די לעצטע פאָר יאָר איינגעוואָרפן מיט לייב און לעבן אין דער אַרבעט לטובת דעם קרן קימת. עטלעכע פעריאָדן שטייט ער אין דער שפּיץ פון דירעקטאָריום און האָט זיך אלס אַזעלכער קונה סימפּאַטיע געווען בא אַלעמען, סיי פון עסקנים, וואָס עס איז אויסגעקומען מיט אים מיטצואַרבעטן און סיי בא דער נאַציאָנאַלער געזעלשאַפט בכלל. און די דערוואַרבענע סימפּאַטיע האָט ער דערגרייכט ניט צוליב עפּעס אַנדערש, ווי צוליב זיין אינטענסיווער טעטיקייט, צוליב זיין טאָג און נאַכט זיין אין דער ביוראָ און פאַר זיין בסדרדיקן זאָרגן פאַר די קק"ל הכנסות.

ה׳ א. כהן איז בטבע א גוטמוטיקער מענטש, און דאָס האָט אים א סך צוגעהאָלפן אין זיין דערפאָלג. זיין כאַראַקטער האָט פיינט קריגעריַען און איז שטענדיק נוטה צו שלום און האַרמאָניע. ער איז שוין אפשר א צו ווייכער אין דער נאַטור און ניט ווינציק מאָל איז אונדז אויסגעקומען אים צו מוסרן, אז ער זאָל אויפהערן צו זיין אזוי ווייך, ווייל דאָס פאַרורזאַכט נאָך אָפט קאָמפּליקאַציעס און עס איז בעסער בא א סך פאַלן, צו זיין אַנטשלאָסענער און ענערגישער. אָבער אזוי איז ער און אזוי וועט ער שוין זיין אין דער צוקונפט. אַלנפאַלס אַזעלכע „חסרונות" איז לייכטער איבערצוטראָגן, ווי חלילה אַנדערע...

עס טרעפט א סך מאָל, ווען מען באַשטימט פערזאָנען אויף געוויסע אַמטן, נאָר צווישן פערזאָן און דעם אַמט איז דאָ א געוויסע דיסהאַרמאָניע, דאָס איז דער סימן אז דער אַמט איז ניט געווען ריכטיק צוגעפּאַסט. אָבער דאָס קען מען שוין גאָרניט זאָגן אויפן ה׳ א. כהן אלס דירעקטאָר פון קרן קימת. דאָס איז דער אַמט, צו וועלכן ער האָט זיך ווי עס דאַרף זיין צוגעפּאַסט און איז הונדערט פּראָצענטיק ראוי צו טראָגן דעם דאָזיקן בכבודיקן טיטול.

ה׳ כהן האָט מיט א סך ערנסטקייט און זעלטענער איבערגעבנקייט אויסגעפירט זיין אַמט אלס דירעקטאָר. אַלע ווייסן דאָס, ווייל אַלע האָבן דאָס געזען און אַלע האָבן דאָס געפילט אויף יעדן שריט און טריט און דערפאַר האָט ער זוכה געווען אז יעדער איינער פון דער היגער ציוניסטישער משפּחה זאָל אים ווייטער ווילן זען אויפן זעלבן אַמט אין דעם קומענדיקן פעריאָד.

די באַערונג, וואָס וועט בקרוב צושטאַנדקומען, אין וועלכער עס וועלן זיך אָן ספק באַטייליקן אַלע ציוניסטן אָן אויסנאַם דאַרף ניט טראָגן דעם כאַראַקטער פון קיין געזעגענונג, אָדער אָפּשייד, נאָר ווי א דערמוטיקונג און סטימול פאַרן חבר א. כהן, אז ער זאָל אויף ווייטער פאַרזעצן זיין אַרבעט, וואָס איז אזוי נוצלעך און נייטיק באַם איצטיקן דעצידירנדיקן מאָמענט פון אונדזער געשיכטע לטובת גאולת הארץ.

מיר רעקאָמענדירן דורך אגב, דער קאָמיסיע, וואָס וועט זיך פאַרנעמען מיט דעם, איינצואָרדענען דאָס אויף א מער פאָלקסטימלעכן אופן, בכדי עס זאָלן האָבן די מעגלעכקייט זיך צו באַטייליקן אין דעם נישט נאָר יחידי סגולה, נאָר יעדער איינער, וואָס וויל בייזיין די באַערונג.

שקלים —

אין די יאָרן, ווען עס פלעגן פאָרקומען ציוניסטישע קאָנגרעסן, איז שוין ניט געווען קיין דאגה דערמיט. יעדער ציוניסט האָט שוין געוואוסט, אז ער מוז זיך באַזאָרגן מיט א שקל; ווען ניט, וועט ער ניט קענען שטימען בא די וואַלן צום קאָנגרעס. אָבער איצט, אין מלחמה צייט, ווען עס קומען ניט פאָר קיין קאָנגרעסן, איז דער ענין געוואָרן באמת פּראָבלעמאַטיש און דאָס איז זייער באַדויערנסווערט.

דער ווערט פון שקל ווערט דורך ציוניסטן ניט אָפּגעשאַצט אין זיין גענוגנדיקער מאָס. דער שקל איז ניט קיין געוויינלעכער אינסטרומענט, וואָס דורך אים קען מען שטימען, אָדער אָן אים קען מען ניט שטימען, זיין באַדייטונג איז א סך אַן העכערע און באַדייטונגספולערע. דורכן אויסקויפן דעם שקל, באַשטעטיקט מען קודם כל די אָנגעהעריקייט צו דער אַלוועלטלעכער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, דאָס איז א מין ציוניסטישע בירגערקאַרטע, וואָס איז אינגאַנצן אומאָפּהענגיק פון צי עס קומט יאָ, אָדער ניט פאָר א ציוניסטישער קאָנגרעס. אין דעם יאָר, ווען עס קומט צושטאַנד א קאָנגרעס, גיט דער שקל שטימרעכט פונקט, ווי אַלע אַנדערע בירגער פון יעדן לאַנד גייען שטימען צו זייערע פּאַרלאַמענט וואַלן מיט די בירגערקאַרטן, אָבער זייערע בירגערקאַרטן זיינען ניט נאָר בלויז צו שטימען בא די וואַלן, דאָס איז די באַשטעטיקונג, אז זיי געהערן צו דעם און דעם פאָלק און אז זיי זיינען בירגער פון דעם און דעם לאַנד.

פריער האָבן די ציוניסטישע אינסטאַנצן דורך דעם שקל־פאַרקויף געהאַט א קלאָר בילד איבערן קוואַנטיטעט פון דער ציוניסטישער באַוועגונג פון דער גאַנצער וועלט. ווייל דער שקל פאַרקויף האָט צו גלייכער צייט געדינט, ווי א ציוניסטישער צענז. היינט איז אַזעלכעס ניט מעגלעך, ווייל ציוניסטן קויפן ניט אויס קיין שקלים. און אַזאַ לאַגע טאָר מער ניט דערלאָזט ווערן אין דער צוקונפט, מען מוז צוריק געבן דעם שקל זיין פאַקטישן חשיבות, יעדע פּאַרטיי באַזונדער דאַרף מאָביליזירן אירע אַקטיוויסטן אויף א באַשטימטער צייט, אויף צו פאַרשפּרייטן שקלים צווישן איר מיטגלידערשאַפט, ווי צווישן ציוניסטיש־געשטימטע יידן, וואָס זיינען נאָך איבערהויפּט ניט אָנגעשלאָסן אין קיין שום פּאַרטיי.

דאָס פאַרשפּרייטן שקלים אויף א גרעסערן פאַרנעם וועט אויסער דאָס פאַרזיכערן דעם דערפאָלג פון דער שקל אַקציע גופא, אויך אין א געוויסער הינזיכט קענען פאַרגרעסערן די רייען פון דער היגער ציוניסטישער באַוועגונג. ווייל עס איז א פאַקט, אז עס זיינען דאָהי פאַראַן א סך יידן סימפּאַטיזירער פון ציוניזם, נאָר האָבן דאָס נאָך ביז איצט ניט אויסגעדריקט אויף א קאָנקרעטן אופן, און דאָס אויסקויפן א שקל, קען זיין א גוטער אָנהייב פון אַריינטרעטן אין דער באַוועגונג.

די איצט אָנגייענדיקע שקל אַקציע מוז האָבן דערפאָלג, און אַלע ציונים דאַרפן דאָס גוט נעמען אין אַכט.

א שווערער געבורט —

מיר מיינען דעם ציוניסטישן צענטראַל־ראַט, וועגן וועלכן עס איז שוין אזוי פיל גערעדט געוואָרן און אַנציַיליקע מאָל אונטערגעשטראָכן געוואָרן זיין נויטווענדיקייט.

יעדן טאָג שווימען אַרויף פּראָבלעמען, וואָס פאָדערן געמיינזאַמע אַקציעס און וואָס וואָלטן נאָר דורך א ציוניסטיש־צענטראַליזירטער קערפּערשאַפט, געקענט ווי געהעריק געליזט ווערן

און אזוי ווען עס קומט אונטער עפּעס א וויכטיקער ענין, וואָס פאָדערט א סך אויפמערקזאַמקייט, איז קומט מען זיך צוזאַמען על רגל אחת, בהיפּזונדיק (דאָס איז שוין גוט, אז עמיצן פאַלט איין צוזאַמענצורופן), ווייל סרוב ווערן אַזעלכע ספּאָנטאַנע פראַגן באַהאַנדלט נאָך די איינגענע פּאַרטיי־זיצונגען, מען פּאַסט א באַשלוס, אויף מאָרגן מעלדעט מען דאָס אין צייטונג — און פּטור! ניין! דאָס איז ניט קיין ציוניסטישע אַרבעט און אוודאי נישט, וואָס זאָל אַנטשפּרעכן די איצטיקע לאַגע פון ציוניזם, וואָס פאָדערט א פערמאַנענטע אָנשטרענגונג אין יעדן ווינקל פון דער וועלט און ניט בלייבן אין דער לאַגע, ווי נאַכלעסיקע צושויער.

דאַכט זיך, אז אין פּרינציפּ האָבן שוין אַלע מסכים געווען דערצו און וועגן די פּרטים וועט האָפנטלעך אויך קענען קומען צו א פאַרשטענדיקונג, אין אויף ווען וואַרט מען מיט דער רעאַליזירונג פון דעם? האַלט נאָך אפשר עמיצער, אז עס איז נאָך פּריצייטיק?

מיר מיינען, אז די איצטיקע אַקציע פון קרן היסוד וואָלט אויך געקענט גאָר א סך געניסן פון דעם, ווייל עס זיינען דאָ געוויסע אַקטועלע מאָמענטן אין ציוניזם, וואָס וואָלטן געדאַרפט אין דער געהעריקער מאָס אויסגענוצט ווערן פאַר דער עפנטלעכקייט און דאָס וואָלט דער אַקציע געגעבן א נייעם שוווּנג. דאָ האַנדלט זיך ניט פון קיין סתם פּראָפּאַגאַנדע מיטלען, נאָר פון לעבנסנייטיקע באַדערפעניש, וואָס זיינען נייטיק אין איצטיקן מאָמענט פאַר די ציוניסטישע אינסטאַנצן און דורך דעם קרן היסוד, אין דער איינציקער אופן, ווי דאָס אַנטקעגנצוקומען. ניט נאָר געלט אַקציעס דאַרף איצט אָנגענומען אַן אַנדער כאַראַקטער, נאָר ציוניסטישע אַקטיוויטעט בכלל דאַרף איצט געפירט ווערן אויף א גאַנץ אַנדער פאַרנעם. דער ציוניסטישער טעטיקייט מוז איצט געגעבן ווערן דער כאַראַקטער פון א פאָלקס באַוועגונג, אָט דאָס, וואָס ציוניזם איז אין דער ווירקלעכקייט.

דערצו איז אָבער נייטיק, אז אַלע ציוניסטישע פּאַרטייען זאָלן צוזאַמען זאָרגן דערפאַר, דורך א געמיינזאַמער קערפּערשאַפט, ווי דער פּראָיעקטירטער ציוניסטישער צענטראַלראַט. מען מוז זיך א ביסל צואיילן דאָס צו פאַרווירקלעכן.

ה׳ דר. יוריס אין מאָנטעווידעאָ

צוזאַמען מיטן ה׳ דר. טראַוב, איז אויך געקומען קיין מאָנטעווידעאָ, דער אונדז אַלעמען גוט באַקאַנטער ה׳ דר. יוריס, וועלכער האָט שוין ניט בא איין געלעגנהייט געוויילט אין אונדזער מיט און דאַך, פאַר יעדעס מאָל ווען ער קומט נאָר אהער, דערשיינט ער פאַר אונדז א נייער און מיר זיינען אים שטענדיק מקבל פּנים מיט באַנייטן אינטערעס, ווייל ה׳ יוריס, שטעלט מיט זיך פאָר א אומאויסשעפּלעכער גייסטיקער קוואַל און זיין אָנוועזנהייט אין אונדזער געזעלשאַפט, ברענגט תמיד א אומגעהויער גרויסן נחת רוח.

די קאָנפערענצן וואָס ה׳ יוריס האָט דאָהי געגעבן בעת זיינע פריערדיקע באַזוכן, זיינען גוט געבליבן איינגעקריצט אין די מוחות פון יעדן וועמען עס האָט זיי נאָר געהערט. בכלל ברענגט דער ה׳ יוריס מיט זיך מיט יום־טובדיקע שטימונג און התרוממות הנפש׳דיקייט.

ה׳ יוריס, וועט דאָ בלייבן אָנפירן דער קרן היסוד אַקציע און אויף דער צייט, וועט ער ווי זיין שטייגער איז, אַנטוויקלען א ברייטערע אויפקלערערישע טעטיקייט. ער איז אַלזייטיק אין זיין אינטעלעקטועלן וויסן, זיינע קאָנפערענצן קענען זיין פון ציוניסטישער פּראָפּאַגאַנדע, אָדער וועגן ליטעראַטור אין אַלגעמיין. אזוי אז זיין אהערקומען, האָט אַרויסגערופן א סך פרייד אין דער נאַציאָנאַלער געזעלשאַפט און ספּעציעל ביי די וואָס שאַצן ווי געהעריק אָט זיין גערעדטע און געשריבן וואָרט וואָס אַנטהאַלט אין זיך אזוי פיל גייסטיקן ווערט.

דר. א. מבשן געקומען מיט דער קרן היסוד - דעלעגאַציע

דער פאַרשטייער פון דער יידישער אַגענץ פאַר זיד אַמעריקע, דער אונדז אַלעמען גוט באַקאַנטער דר. מבשן, איז אהער געקומען מיט דער קרן היסוד דעלעגאַציע און וועט זיך באַטייליקן אין די אַלע אַקטן, וואָס זיינען פּראָיעקטירט געוואָרן פון דעם קאַמפּיין קאָמיטעט.

דר. מבשן אַקטואירט שוין אייניקע יאָר אין זיד אַמעריקע אין פאַרטרעטערשאַפט פון דער אַגענץ און פאַר דער דאָזיקער צייט, האָט ער אַן א שיעור געלייסטעט, הן פאַר פּראַקטישע אַרבעט לטובת, דעם הויפּט פינאַנץ־אינסטרומענט פון ארץ ישראל־אויפבוי און הן פאַר דערוועקן פרעסטיזש און אָנזען פאַר דער אַלגעמיינער ציוניסטישער זאַך.

די אָרגאַניזאַטאָרישע פעיקייט פון דר. מבשן, איז א שם דבר אין אַלע לענדער פון דעם קאָנטינענט און אין אַלגעמיין, איז זיין סיסטעם און פאַרנעם פון אַקטואַציע, א כבוד ברענגענדע פאַר דער ציוניסטישער באַוועגונג פון די אַמעריקאַנער ישובים. מבשן שאַפט שטענדיק דעם איינדרוק, פון א ווירדיקן רעפּרעזענטאַנט פון א שטאַטלעכן אָרגאַניזם און דאָס איז זייער א נוצלעכע דערשיינונג פאַר כלפּי חוץ, פאַר דער ניט אידישער וועלט, וואו ער אַקטואירט גאַנץ אָפט לטובת ציוניזם און פאַר כלפּי פּנים, איז דאָס אויך ניט שטענדיק קיין חסרון...

די איצטיקע אַקציע „למרות הכל", זיינען מיר זיכער, וועט צוליב דער מיטווירקונג פון דר. מבשן האָבן גרויס דערפאָלג.

די פרוי בערטאַ גערשונאָוו אין דער קרן היסוד דעלעגאַציע פון מאָנטעווידעאָ

אין דער קרן היסוד דעלעגאַציע, וואָס באַגלייט דעם גרויסן ציוניסטישן פירער דר. מיכאל טראַוב, און וועלכע וועט גלייכצייטיק זיך באַטייליקן אינעם גרויסן פּראָקלאַמירונגס אַקט פון קרן היסוד, געפינט זיך אויך די באַקאַנטע אַרגענטינער ציוניסטישע טוערין פרוי בערטאַ גערשונאָוו.

די פרוי בערטאַ גערשונאָוו איז בא אונדז ניט קיין פּנים חדשות, אלס פירערין פון דער אַרגענטינער וויצ"אָ באַוועגונג, איז איר פיל מאָל אויסגעקומען צו באַזוכן אונדזער שטאָט בא פאַרשיידענע ציונ. געלעגנהייטן און שטענדיק האָבן מיר אויסגעהערט מיט רעספּעקט און אַכטונג איר אויטאָריטעטע וואָרט.

איר באַטייליקונג אינעם גרויסן פּראָקלאַמירונגס אַקט, וואָס קומט פאָר דינסטיק דעם 3־טן אָקטאָבער וועט זיכער ביישטראָגן צום דערפאָלג פונעם זעלבן.

תיקון טעות

צוליב א פאַרדריסלעכן טעות, איז אין פאָריקן נומער „מ. שטימע" אָנגעגעבן געוואָרן א פאַלשן נאָמען דעם אַרטיקל פון דר. יעקב העלמאַן. אַנשטאָט ווי עס האָט זיך געזאָגט „אין חלום און אַף דער וואָר", האָט זיך געדאַרפט זאָגן: „חלום און וואָר". אזוי ווי עס איז דאָ אין דער היינטיקער פאַרזעצונג פון זעלבן אַרטיקל.

זאָל דערמיט דער טעות זיין פאַרריכט.

רעד.

חלום און וואָר

ד"ר. יעקב העלמאַן

(סוף פון פאַריקן נומער)

האָט ער שוין אָן אים ניט געקענט לעבן און ניט שטאַרבן. ביטאָג און ביינאַכט ביים שלאָפן און אויף דער וואָך און אין דער היים און אויף דער גאַס, אין דער פאמיליע און אין דער געזעלשאַפט — אומעטום איז דאָס געוואָרן זיין לופט און זיין אָטעם, זיין שפּייז און זיין געטראַנק.

ציוניזם איז געווען פאר הערצל'ען זיין אייגענע באַוועגונג און זיין אייגענער ריטם. שטרעבונג און ציל פון זיין אייגענער עקזיסטענץ, זיין אַספּיראַציע און זיין ממשות. אין צוואַנציק יאָר אַרום אָדער שפּעטער מיט פופציק יאָר וועט א מאָדערנע יידישע מלוכה זיין פאר דער גאָרער וועלט א לעבנס־פאַקט. אין דעם האָט הערצל פעסט געגלויבט. הערצל גופא האָט אָבער פון זיין ערשטן אַנטפּלעקונגס־מאָמענט, פון דער רגע ווען די אָדלער־פליגל האָבן גערוישט איבער זיין קאָפּ, שוין געטראָגן אין זיך דעם מאָדעל, די גאַנצע סטרוקטור, דעם פולן עמבריאָן פון דער יידישער מלוכה:

„די יידן וועלכע ווילן האָבן זייער מלוכה".

„דאָס איז ניט קיין בבא־מעשה, דאָס איז ניט קיין אָפּנאַרעריי, יעדער ייד טראָגט אין זיך א טייל פון דעם הייליקן לאַנד, איינער האָט עס אין קאָפּ, א צווייטער אין זיינע הענט און א דריטער אין זיין פאַרמעגן"... אַזוי האָט הערצל אין „אידנשטאַט". הערצל גופא האָט אָבער אין זיך געטראָגן דאָס גאַנצע הן אין זיין קאָפּ הן אין זיינע הענט, הן אין זיין פאַרמעגן און, קודם־כל אין זיין הארץ, אין זיין נשמה.

אַזוי ווי דער סקולפּטאָר זעט אין האַרטן, רויען שטיין די קומענדיקע סטאַטוע, אַזוי ווי דער מאָלער אין די פאַרבן און אין דער קאַנווע דאָס געמעל, אַזוי האָט הערצל באַלד אין אָנהויב געזען א יידיש פאָלק אין א יידישער היים, און יידישע געשיכטע און יידישע מאַרטיראָלאָגיע אין יידישע תפילות און אין דער יידישער אמונה.

„היינט האָב איך געשאַפן דעם „יידנשטאַט" — פאַרשרייבט הערצל אין זיינע טאָג־ביכער באַלד נאָכן סיום פון ערשטן קאָנגרעס.

„די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע איז די יידישע מלוכה אונטערוועגנס" — פּראָקלאַמירט ער אין דער עפנטלעכקייט. הערצל ווייסט פון דערפאַרונג און פילט אוודאי מיט זיין קינסטלערישן חוש, אַז מיט אַזעלכע אַנטפּלעקונגען וועט ער א ציטער און שרעק אַריינברענגען אין די פּאַלאַצן פון די יידישע מיליאָנערן און אַסימילאַנטן און שאַפן מהומה אין די מוחות פון יידישן קליינבירגער און „סאַלאָן איזראַעליטן". דאָס איז אָבער די גרויסע כישופדיקע אַנטפּלעקונג פון קינסטלער און בעל־החלומות, וועלכער האָט די קלאָרע וויזיע פון א ליכטיקער צוקונפט אין דער גרויער אומעטיקער קעגנוואַרט, וועלכע דערקענט און פּראָקלאַמירט קודם־כל כלל, דאָס גאַנצע, דעם ציל און קומט ערשט שפּעטער צו די טיילן און פּרטים, צו די יחידים און דעטאַלן.

דער קאַמף קעגן הערצל'ען און קעגן ציוניזם איז באמת א סך ווייניקער געצילעוועט קעגן דעם יידנשטאַט אין ארץ ישראל. פאַראַן געווען אַנטי־ציוניסטן, וואָס וואָלטן מיט דעם משלים געווען. די אָפיציעלע גירסע פון דעם אַסימילאַטאָרישן „רושאיש־קאָמיטעט" זאָגט דאָס אפילו נאָר בפירוש: „ווען אָרימע יידן ווילן גיין קיין ארץ ישראל וועלן מיר זיי אפילו העלפן מיט געלט און אַמאָל אויך מיט א גוטער עצה. אַז עס וועלן זיין א סך יידן אין ארץ ישראל וועלן מיר אפילו מסכים זיין אַז ארץ ישראל זאָל זיין א מלוכה, אַמאָל, אין קומענדיקע צייטן. מהיכי תיתי. מיר דאָ אָבער ווילן ניט און וועלן ניט האָבן עפּעס צו טאָן מיט א יידישער מדינה. מיר וועלן זיי העלפן ווי מען העלפט אָרימע יידן, וואָס זיינען חרוב געוואָרן פון קריג. דאָס איז הילף און נאָר הילף. נאַציאָנאַל האָבן מיר מיט די יידן אין ארץ ישראל גאָרניט צו טאָן. מיר זיינען יידן, ווייל מיר האָבן געבעך משה רבינוס אמונה, נאַציאָנאַל אָבער זיינען מיר אַן „אָרגאַנישער" טייל פון דעם פאָלק, מיט וועלכן דער גורל האָט אונדז צוזאַמענגעבראַכט און ברענגט אונדז צוזאַמען. נעכטן זיינען מיר געווען אַן „אָרגאַנישער טייל פון דייטשן פאָלק היינט זיינען מיר א טייל פון פראַנצויזישן פאָלק, מאָרגן פון אַמעריקאַנישן און איבערמאָרגן פון כינעזישן אָדער פון האָנאָלולושן"...

געפערלעך פאר דער אַסימילאַציע איז ניט די מלוכה אין ארץ ישראל, נאָר די יידישע מלוכה אונטערוועגנס — דער ציוניזם, די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע, די מצוות און די עבירות, די דינים און די הלכות, וועלכע זיינען פאַרבונדן מיטן ציוניזם און וואָס מען מוז זיי מקיים זיין דאָ אָפן אָרט.

קעגן יידנשטאַט אונטערוועגנס קעמפט מען א סך פאַרביטערטער און אינטענסיווער ווי קעגן יידנשטאַט אין ארץ ישראל, וועלכער איז פאר די פקחים און חכמים פון אַסימילאַציע און עמאַנציפּאַציע אַן ענין פון לעתיד לבא.

אַזוי האָבן געטנה'עט הערצל'ס שונאים דעמאָלט און אַזוי טענה'ן די שונאי ציון היינט. מיט הערצל דעם רעאַליסט, דעם פּראַקטישן פּאָליטיקער וואָלט מען געמאַכט שלום, א שלעכטן שלום, א שלום מיט א קרומער העוויה אָבער דאָך א שלום. מיט הערצל דעם בעל־החלומות, מיט הערצל דעם פאַנטאַזיאָר, דעם, וויזיאָנער דעם שליח פון משיחיזם וועלן די יאהודים מיטן אַסימילאַציע צילינדער קיינמאָל קיין שלום ניט מאַכן.

אפילו ניט בשעת אונדזער יידישער כפירה און אונדזער יידישער אפיקורסות וועלן באַשיינפּערלעך האָבן דערפירט צו דעם עקלהאַפטסטן היטלער־סאַדיזם, וועלכן די וועלט האָט ווען ניט געזען. אפילו ניט ווען פיר מיליאָנען יידן וועלן שוין זיין פאַרסמ'ט און דערשטיקט וועלן אונדזערע יאהודים נאָך אַלץ בלייבן שונאים פון פאַנטאַזיע — שונאים פון בעלי־חלומות.

דער לעבעדיקער הערצל האָט דעמאָלט געענטפערט ווי דער טויטער ענטפערט היינט, 40 יאָר נאָכן טויט: „חלום פון וואָר איז ניט ווייט. אַלץ וואָס היינט איז וואָר איז אַמאָל געווען א חלום און אַלץ וואָס היינט איז א חלום וועט אַמאָל זיין וואָר".

יוסף דער בעל־חלומות האָט אַמאָל צוגעגרייט נאַרונג פאר אַלע איבעריקע שבטים און קומענדיקע דורות. הערצל דער ליריש־דראַמאַטישער טרוימער האָט צוגעגרייט א ייד. מלוכה פאר א גאַנץ יידיש פאָלק.

ווו איז חלום און ווו איז וואָר?

חלום און וואָר.

אונדזער פליכט צום היי־יאָריקן קרן־היסוד קאַמפּיין „למרות הכל"

„למרות הכל" — אונטער דער דאָזיקער לאָזונג וועט איצט אין אונדזער מאָנטעווידעער יידישן ישוב — און שפּעטער אין אַלע ייד. ישובים פון דער אורוגווייער רעפּובליק — פּראָקלאַמירט און אָנגעפירט ווערן דער גרויסער קרן היסוד קאַמפּיין פאַרן יאָר 1944.

„למרות הכל" — די דאָזיקע צוויי ווערטער זיינען ניט בלויז קיין שלאָג־ און פּראָפּאַגאַנדע ווערטער, נאָר זיי האָבן א טיפן זין און אינהאַלט.

למרות הכל — כאַראַקטעריזירט דעם אויסדויער און עקשנות פונם עם קשה ערף, פונם אַרטנעקיקן יידישן פאָלק, וואָס האָט זיך ניט געלאָזט פאַרניכטן פון זיינע ערגסטע שונאים און רשעים; דאָס פאָלק האָט געמעגט פאַרשפּילן זיינע שלאַכטן; האָט געקענט פאַרשקלאַפט ווערן פיזיש, אָבער זיין גלויבן און האָפענונג איז קיינמאָל ניט איבערגעריסן געוואָרן און זיין עקשנות איז קיינמאָל ניט געבראָכן געוואָרן.

למרות הכל — טראָץ אַלע שונאים און שלעכטיקייטן; טראָץ אַלע רדיפות און נגישות; טראָץ אַלע טיראַנען פון אַלע צייטן; טראָץ אַלע פייערן און אויטאָ־דע־פע'ס; טראָץ אַלע פרעה'ס און המנ'ס; טראָץ אַלע נבוכדנצר'ס און טיטוס הרשע'ס — האָט דאָס יידישע פאָלק זיך ניט אונטערגעגעבן, ניט געפאַלן און ניט אונטערגעגאַנגען; ער האָט איבערגעלעבט אַלע זיינע שונאים און שטענדיק מיט באַנייטע גייסטיקע און פיזישע כוחות פאָרגעזעצט זיין גלאָררייכע מאַרטירער־געשיכטע.

למרות הכל — אינם צייכן פון זיך ניט אונטערגעבן, האָט אונדזער פאָלק אויך אין דער היינטיקער ביטערער און קריטישער צייט ניט פאַרצווייפלט; אונדזער פאָלק האָט זיך געראַנגלט, געקעמפט, און געהאָפט אויף בעסערע צייטן און אַז די שונאי־ישראל וועלן מוזן פאַרניכטעט ווערן און טיילווייז איז די האָפענונג שוין מקוים געוואָרן: פיל יידישע שונאים און טיראַנען ווי די בעקס, די מוסאָלינים, די גאַנגעלס אַג. אַנד. זיינען שוין פאַרשוואונדן און ישראל האָט געזיגט איבער זיי; איצט האָפן מיר אַז דעם זעלבן סוף וועלן האָבן די איבעריקע אַרישע און יאַפּאַנישע טיראַנען, און עס איז ניט ווייט דער טאָג פאר דעם.

למרות הכל — מיט די דאָזיקע ווערטער און אינם גייסט פון עקשנות האָבן די אייניקלעך און אור־אייניקלעך פון די חשמונאים און בר־כוכבא'ס — די מאָדערנע חלוצים און שומרים, אָנהייבנדיק סוף פון פאַריקן יאָרהונדערט — געבויט און בויען ווייטער דאָס גרויסע נאַציאָנאַלע ווערק אין ארץ ישראל און פאַרווירקלעכן מיט דעם א צוויי טויזנט יעריקן יידישן חלום.

למרות הכל — קעגן אַלע שטערונגען און שטרויכלונגען פון דער מאַנדאַטן־מאַכט ווי פון אַראַבער; קעגן אַלע אויסערלעכע שונאים און אינערלעכע שטערער, אָנהויבנדיק פון עקסטרעם־רעכטן ביז דעם עקסטרעם לינקן־לאַגער; קעגן אַלע שטערונגען פון דער וועלט און קעגן דער פּאַסיוויטעט פון גרויסע טיילן פון אייגענעם פאָלק — איז ארץ ישראל געבויט געוואָרן: א נעץ פון הונדערטער און הונדערטער שטעט און שטעטלעך, פון קאָלאָניעס און דערפער זיינען צעשפּרייט איבער פאַרשידענע געגנטן פון ארץ ישראל און וואו עס הערט זיך דאָס געזאַנג פון חלוצים און אַרבעטער און דער גערויש פון מאַשינען און טראַקטאָרן, און א געזונט ניי יידיש לעבן שפּרודלט דאָרט.

למרות הכל — טראָץ דעם וואָס פאַרשידענע שטערונגען און קרעפטן האָבן געווירקט און געאַרבעט קעגן דער שאַפונג פון א יידישער אַרמיי האָט דאָך דער עקשנות פון דער ציוניסטישער באַוועגונג און פון אירע אינסטאַנצן די כינעזישע וואַנט דורכגעבראָכן און די ענגלישע רעגירונג האָט באַשטעטיקט דאָס שאַפן פון א יידישער בריגאַדע.

**

אָט אין דעם זין זעען מיר דעם היי־יאָריקן גרויסן קרן היסוד־קאַמפּיין „למרות הכל" אין אורוגוויי, וועלכער ווערט דורכגעפירט אין אַן אויסערסט וויכטיקער און היסטאָרישער צייט בעת מיר דערנענטערן זיך צום סוף פון דער מלחמה, ווו מיר וועלן שטיין פאר צוויי וויכטיקע און קאַרדינאַלע לעבנס־פראַגן, וועלכע מיר וועלן דאַרפן רעאַליזירן:

1). עס וועלן דאָך מאַסן יידישע מענטשן, נאַקעטע און באָרוועסע, הונגעריקע און קראַנקע שטראָמען קיין ארץ ישראל, ווו מען וועט זיי דאַרפן מיט אַלעם נויטיק באַזאָרגן; אויך וועלן צוריקקומען אין לאַנד די ארץ ישראלדיקע סאָלדאַטן; אויך אַנדערע ייד. סאָלדאַטן פון אַנדערע לענדער וועלן קומען אין ארץ ישראל און זיי אַלע וועט מען דאַרפן באַזאָרגן מיט אַרבעט, מיט באָדן, מיט א ווירטשאַפט א. א. וו.

און 2). די גרויסע פּאָליטישע געשעעניש פון אַנערקענען און דאָס שאַפן פון א יידישן קאָמאָנוועלט אין ארץ ישראל.

אָבער דאָס אַלעם צוגרייטן און דורכפירן איז נויטיק גרויסע קאַפּיטאַלן, און ווער איז נאָך אַזוי פּאַסיק און ביכולת דאָס צו פאַרווירקלעכן און פינאַנצירן ווי דער קרן היסוד — דער נאַציאָנאַלער און מלוכה'שער פינאַנץ־אינסטרומענט פונם יידישן פאָלק.

דער יידישער ישוב אין אורוגוויי, וועט מיטן היינטיקן קרן היסוד־קאַמפּיין — „למרות הכל", אוועקגעשטעלט ווערן פאר אַן ערנסטן נסיון, צי ער וועט קענען מיט דער פולער מאָס פון אחריות און נאַציאָנאַלן פליכט אַנטקעגנקומען די דרינגענדע פאָדערונגען פון ארץ ישראל און פונעם מלוכה־בודזשעט דעם קרן היסוד?

לאָמיר האָפן אַז יאָ!

אַז אין דער היינטיקער גורל־צייט, וועט אונדזער ישוב שטיין אויף זיין געהעריקער נאַציאָנאַלער הויך און דערפילן זיינע פליכטן צום קרן היסוד, און אַז עס וועט זיך ניט געפונען קיין איין ייד, אין דער הויפּט שטאָט ווי פון דער פּראָווינץ, וואָס וועט ניט האָבן ביישטייערט אויף א ווירדיקן אופן פאַרן קרן־היסוד קאַמפּיין „למרות הכל".

י. זשעלעניעץ

דער „דרור" פאַר א וויכטיקער איניציאַטיוו

די ציוניסטיש־סאָציאַליסטישע יוגנט אָרגאַניזאַציע „דרור" שטייט איצט פאַר א וויכטיקער און ווייטאַלער איניציאַטיוו, וואָס אויב זי זאָל פאַרווירקלעכט ווערן, וועט דאָס אָן צווייפל עפענען א ברייטן וועג פאַר איר אַנטוויקלונג און פּראָגרעס.

מיר מיינען די מושבת קייץ (זומער קאָלאָניע) וואָס דער דרור פּלאַנט צו רעאַליזירן היינטיקן יאָר צום ערשטן מאָל אין מאָנטעווידעאָ.

די „מושבה" איז געווען איינע פון די ווירקנדיקסטע דערציערישע פאַקטאָרן פאַר די חלוציש־ציוניסטישע יוגנט אָרגאַניזאַציעס אין די גלות לענדער.

אויף דער מושבה — אויף דער שויס פון דער נאַטור און אין דער געזעלשאַפט פון אינטימע חברים און יוגנטפריינט, לעבט דער יוגנטלעכער עטלעכע וואָכן צייט; איבער דעם יחיד ווי איבער דעם גאַנצן קאָלעקטיוו וואַכט דאָס וואַכזאַמע אויג פונעם דערציער און מנהל; דער קאָלעקטיווער צוזאַמענלעבן, די משחקים, טיולים און שיחות, און דער שטענדיקער קאָנטאַקט מיט דער נאַטור, דערצו קומט נאָך צו די פּונקטלעכע אָרדענונג, דיסציפּלין און סקויטיזם — אָט דאָס אַלעם שמידט דעם כאַראַקטער טיף פונעם יוגנטלעכן און פאַרבינדט אים נאָך שטאַרקער מיט זיין פאָלק און מיט די חלוצישע דערגרייכונגען און קאַמפן אין ארץ ישראל.

איז דעריבער צו האָפן אַז די דאָזיקע איניציאַטיווע פון „דרור" וועט געפינען דעם געהעריקן אַמביענט פאַר דעם, און גענוג פאַרשטענדעניש און באַציִונג מצד דעם אורוגווייער יידישן ישוב און באַזונדער פון דער באַוועגונג פונעם אַרבעטנדיקן ארץ ישראל, וואָס וועט אָן צווייפל זיך שטעלן צו דינסט דעם דרור פון אַדורכפירן די ערשטע זומער־קאָלאָניע.

ז.

דער אפיציעלער קאמוניקאט פון דער ענגלישער רעגירונג, אז זי באפרידיקט די בקשה פון דער יידישער אגענץ וועגן דער פארמירונג פון ספעציעלע יידישע מיליטערישע אייגנהייטן, וואס זאלן זיך באטייליקן אין דער מלחמה אויף אלע פראנטן, איז א ציוניסטישער און גלייכצייטיק א כלל־יידישער נצחון, א געשעעניש, וואס שוין זייט 5 יאר קוקן מיר אויף אים ארויס. מיר האבן שוין כמעט געהאט פארלארן די האפענונג, אז ער וועט ווען ניט איז קומען.

משמעות, אז די אימה פאר די אראבער און די בארויקונגס־פאליטיק, וואס האט פון דעם דאזיקן פחד ארויסגעשטאמט, האט זיך א טרייסל געטאן. מיט דעם פארשווינדן פונעם אראבער אויפשטאנד־געשפענסט, פארלירט דער ווייס־בוך אפילו זיין קורצזיכטיק־פראקטישן באגרינדונג. און קיין מאראלישע בארעכטיקונג האט ער דאך קיינמאל ניט געהאט. בכן, איז דער לעצטער באשלוס פון דער ענגלישער רעגירונג קודם כל א גוטע בשורה פאר ארץ ישראל, א גרויסער ציוניסטישער נצחון און א באשטעטיקונג פון דער ריכטיקייט פון דער עקשנותדיקער פאליטיק פון דער יידישער אגענץ, הגם זי האט זיך קיינמאל ניט געפוצט אין כלומרשטע רעוואלוציאנערע פעדערן און ניט געסטראשעט די וועלט און ענגלאנד מיט פאפירענע שווערדלעך, ווי „העלדן" פונעם „עכטן" ציוניזם.

אפילו אז מען זאל אנעמען, אז די מלחמה אין אייראפע וועט זיך גיך ענדיקן, וואס עס איז נאך ניט אבסאלוט זיכער, און אז במילא וועלן די יידישע מיליטערישע פארמאציעס ניט באוויזן צו באקומען דעם גרויסן דערפאלג און דעם ברייטן פארנעם, וואס זיי וואלטן זיכער געקראגן, ווען די אליאירטע וואלטן נאכגעקומען אונדזער פארלאנג אין אנהויב פון דער מלחמה, אפילו אינעם דאזיקן פאל, וועט די פרינציפיעלע און סימבאלישע חשיבות פונעם ענגלישן באשלוס פארבלייבן און איבערלאזן טיפע שפורן אין דעם יידישן כלל לעבן אויף דער וועלט און אין דער צוקונפט פון אונדזער היימלאנד.

מיר האבן נאך ניט דעם פולן אפיציעלן טעקסט פון דער דערקלערונג פון דער ענגלישער רעגירונג און מיר מוזן זיך סומך זיין אויף דער אינפארמאציע פון דער ענגלישער ראדיא און פון די פרעסע אגענטורן, ווי אויך אויף דעם קיצור פון די אפרופן פון דער ענגלישער פרעסע בפרט פונעם „טיימז" פון צוואנציקסטן סעפטעמבער, איבערגעגעבן דורך די אייגענע ראדיא. די דאזיקע אינפארמאציעס זיינען זיך סותר אין פרטים. אט למשל רעדט זיך וועגן א יידישער בריגאדע (א בריגאדע באשטייט נארמאל פון צוויי רעגימענטן און ווערט קאמאנדירט פון א גענעראל. אזוי למשל, באשטייט דער טשעכישער חיל אין סאוויעטרוסלאנד פון איין בריגאדע וואס איר וועט מסתמה באשערט זיין די ערשטע אריבערצוטרעטן די טשעכישע גרענעץ), אט — וועגן יידישע בריגאדעס אין מערצאל. אין איין ציטונגס באריכט איז די רייד, וועגן אן ארץ ישראלדיקע בריגאדע, אין אן אנדערן — וועגן יידישע בריגאדעס בכלל. אין איין פרט אבער גייען זיך צוזאמען אלע די ביז איצט פארעפנטלעכטע ידיעות, דהיינו, אז בכל אופן וועלן אלס יסוד פון די נייע פארמאציעס דינען די שוין עקזיסטירנדיקע ארץ ישראלדיקע יידישע אייגנהייטן, וועלכע זיינען אבער ביז איצט פארמעל געווען ניט מער, ווי באטאליאנען פונעם פאלעסטינישן רעגימענט, וואס איז באשטאנען אויך פון אראבער. מען קען אבער פארשטיין לויט א טייל ידיעות, אז צו דער דאזיקער ארץ ישראל־יארדע, וועלן קענען צושטיין אויך אנדערע יידישע זעלנער, ווי למשל, שטאטנלאזע אדער בירגער פון נייטראלע לענדער.

די דאזיקע פרטים וואס זיינען נוגע דעם צוזאמענשטעל פון דער צוקונפטיקער יידישער מיליטערישער אייגנהייט, זיינען געווים וויכטיק און פון זיי הענגט אפ אין א גרויסער מאס איר פארנעם און איר ערך'דיקער וואג. לאמיר האפן אז אויב אפילו דער דערווייליקער באשלוס פון

י. עפרויקין

אונטער אן אייגענער פאן

דער ענגלישער רעגירונג זאל טראגן א באגרענעצטן כאראקטער, וועט דער יידישער אגענץ געלינגען און טאקע גאר בקרוב, צו פארברייטערן די איצטיקע ענגע ראמען. אבער ווי דאס זאל ניט זיין, איז גאר אין לשער גרויס די פרינציפיעלע, סימבאלישע באדייטונג פון דעם אויפקום פון א יידישער אייגנהייט, וואס וועט ארויסטרעטן אפן פאר דער וועלט אן א שלייער. אן פארשטעלטע נעמען. עס איז שוין געווארן קלאסיש דאס ווארט פון הערצל אין זיין בריוו צום באראן הירש פון 1895־טן יאר מכח דער ייד. פאן: „וואס איז א פאן — א שטאנג און א שטיקל טוך? ניין, א פאן איז עפעס מער. מיט א פאן פירט מען די מענטשן, ווו מען וויל, אפילו אין דעם פון גאט פארשפראכענעם לאנד. פאר א פאן לעבן און שטארבן די מענטשן, עס איז אפשר דאס איינציקע פארוואס זיי זיינען גרייט צו שטארבן, ווען מען דערציט זיי דערצו". ווארום דער שטאנג און די טוך זיינען ניט מער, ווי דער גוף. א פאן אבער האט א נשמה. זי — וואס לעבעדיקע מענטשן הויכן אין איר אריין. און א יידישע ארמיי, ווי קליין זי זאל ניט זיין, איז א פאן. זי וועט ווערן א סימבאל פאר יידן, פארן היינטיקן דור און פאר שפעטערדיקע גענעראציעס. א סימן פונעם יידישן פאלקסטום, וואס פרעמדע האסן און אייגענע פארבאהאלטן אין חדרי־חדרים. און אן אנזאג פון א יידישער צוקונפט אין יידישן לאנד. פראקטישע יידן וואס לאכן זיך אויס פון „חלומות" און זוכן אומעטום און אין אלץ „תכלית", וואלט איך געעצהט, צו לייענען די בריוו, וואס יידישע זעלנער האבן געשריבן פון אפריקאנישן און איטאליענישן פראנט צו זייערע אייגענע אין ארץ ישראל. דוכט זיך, וואס איז אזוינס א מגן־דוד און דאס ווארט „ארץ ישראל" אויף א האנטבאנד פון א יידישן זעלנער! בעט בא יידן א סוחר א גראשן דערפאר. אבער וויפל טרייסט האבן די דאזיקע צייכנס געבראכט צו די פיזיש און גייסטיק פארמאטערטע יידן, אקארשט באפרייט פון די נאציפאשיסטישע געטאס, קאנצענטראציע לאגערן און תפיסות. די דאזיקע צייכנס זיינען פאר זיי געווען א דערמאנונג פון ווייטן אמאל און אן אנזאג פון א נאנטער צוקונפט. פארבלאנדזשעטע און עלנטע איטאליענישע יידן האבן דורך די דאזיקע צייכנס זיך ווידער באהעפט מיט זייער שורש, מיט דער יידישער אייביקייט, מיט די מיליאנען יידן, וואס האבן געלעבט פאר זיי און וועלן קומען אויף דער וועלט נאך זיי. פארשוואונדן איז דער דרוק פון איינזאמקייט און פארלארנקייט, און לייכטער און פרייעלעכער איז געווארן די געבראכענע געמיטער.

א יידישע ארמיי, וואס וועט אריינקומען אין די לענדער פון יידישן חורבן, וועט אומעטום ברענגען די יידישע בשורה. און ווידער וועט אויפוואכן דער פאררימלטער געפיל פון יידישער אייגנהייט, וואס שטיקט זיך אין די גרענעצן פון איינצלנע לענדער און מדינות. „פראקטישע" יידן וועלן דאס אפשר ניט פארשטיין, ווייל עס שטימט ניט מיט טרוקענע חשבונות. די דאזיקע גרייסע נאציאנאלע עובדה האט געקענט מעגלעך ווערן נאר דורך דעם יידישן ישוב אין ארץ ישראל, הגם ער איז נאך אזוי קליין און נאר אין די פאראייניקטע שטאטן אליין לעבן כמעט ניין מאל אזויפיל יידן. זיינען דאך די חשבון־יידן טאקע ברוגז, וואס מען „צאצקעט" זיך אזוי מיטן דאזיקן ישוב, וואס מען כאוועט אזוי די דאזיקע מינדערהייט פון יידישן פאלק, בעת עס איז ידוע, אז על פי אריטמעטיקע און על פי „יושר" דארף מען זארגן וועגן דער מערהייט. אבער גראד, די דאזיקע מערהייט גופא האט דווקא יא פארשטאנען, אז טאקע וועגן איר קלערט מען, וועגן איר נשמה און וועגן דעם סאמע זין פון איר לעבן, בעת מען זארגט פארן קליינעם ישוב אין ארץ ישראל. יידן זיינען דא אומעטום. כמעט ניטא קיין ווינקל אויף דער ערד, וווּ מען זאל זיי ניט געפינען. אבער אז מען זוכט דאס יידישע פאלק, ווענדעט מען די אויגן צו ארץ ישראל, ווייל דארט און נאר דארט האט די אידיי פון יידישער פאלקס־גאנצקייט באקומען א חומר'דיקע פארקערפערונג און במילא, א גייסטיקן תיקון. ווייל דארט און נאר דארט איז ווידער אויפגעריכט געווארן דער בונד צווישן פאלק און באדן, וואס די רוימער האבן געהאט איבערגעריסן כמעט מיט ניינצן הונדערט יאר צוריק.

א יידישע ארמיי איז אפיציעל געגרינדעט געווארן

אין שייכות מיט דער שאפונג פון דער יידישער ארמיי און וועגן די אינטענסיווע אונטערהאנדלונגען צווישן דער יידישער אגענץ, מיטן ענגלישן קריגס־מיניסטעריום, און וועגן טשוירטשילס ווארימע ווערטער וואס ער האט ארויסגעדריקט אין זיין רעדע פון 29־טן סעפט. אין קאמונען־הויז, געווידמעט די יידישע בריגאדע, — ברענגען מיר דא פאר די לעזער פון „מאנטעווידעער שטימע" די ערשטע וויכטיקע טעלעגראמעס פונעם דאזיקן כאראקטער.

לאנדאן, 19 סעפטעמבער, — די ענגלישע רעגירונג האט מיטגעטיילט היינט אין אוונט, וועגן דער גרינדונג פון א יידישער בריגאדן־גרופע, וועלכע וועט געשיקט ווערן אפן מלחמה־פראנט. די גרופע וועט צוזאמענגעשטעלט ווערן פון אינפאנטעריע־בריגאדעס, די באזע פון וועלכע זיינען יידישע באטאליאנען פונעם פאלעסטינער רעגימענט מיטן צוגאב פון די נעהילפס־מיליטערישע אייגנהייטן.

די יידישע אגענץ האט פארעפנטלעכט א דערקלערונג, אין צוזאמענהאנג מיט דעם דאזיקן באשלוס און זי פארזיכערט, אז דער שריט וואס די רעגירונג פון גרויס בריטאניע האט אונטערגענומען איצט, אין דעם פרט, שטעלט פאר מיט זיך אן אנערקענונג פון די דינסטן, וואס זיינען דורך די יידן ביז איצט געלייסטעט געווארן און עס באדייטעט אויך, אז מען נעמט אין קאנסידעראציע דעם יידישן פארלאנג און וואונטש פון נאציאנאלער אנערקענונג.

די ענגלישע רעגירונג האט פארעפנטלעכט א דערקלערונג דורכן קריגס מיניסטעריום, וואס לויטעט, אז עס זיינען שוין אנגענומען געווארן די געהעריקע שריט אין פאלעסטינע פאר דער איינארדענונג און אויסמושטירונג פון איין בריגאדע.

אינטענסיווע אונטערהאנדלונגען פון קריגס־מיניסטעריום מיט דער יידישער אגענץ וועגן דער יידישער ארמיי

לאנדאן, 20 סעפט. — דא איז באקאנט געווארן, אז דער ענין פון גרינדן א יידישע בריגאדע איז דערליידיקט געווארן נאך אינטענסיווע און אנגעשטרענגטע אונטערהאנדלונגען, וואס זיינען געפירט געווארן צווישן די מיליטער־באהערדן און די ציוניסטישע פירער.

זיבן זיצונגען זיינען אפגעהאלטן געווארן און אויף דער לעצטער איז פארגעקומען אן אויפטריט צווישן דעם קריגס־מיניסטער, סער דזשיימס גריג, און דר. חיים ווייצמאן און משה שערטאק. די דאזיקע לעצטע אונטערהאנדלונגען איז פארגעקומען לעצטן פרייטיק.

טשורטשיל האט געמאלדן אין קאמונען הויז אז די יידישע בריגאדע וועט זיך געפינען צווישן די אליאירטע קרעפטן וואס וועלן באזעצן דייטשלאנד

לאנדאן 29 — אין זיין היינטיקער רעדע פארן קאמונען־הויז האט דער פרעמיער טשורטשיל צווישן אנדערעס געזאגט:

„די בריטישע ארמיי פון איטאליע אנטהאלט אויך פאלעסטינער אפטיילונגען.

איך וואלט דא געוואלט דערמאנען די מעלדונג, אז די רעגירונג האט באשלאסן נאכצוקומען די ביטע פון דער יידישער אגענץ פאר פאלעסטינע, וועגן שאפן א יידישע בריגאדע וואס זאל זיך באטייליקן אין די אקטיווע אפעראציעס.

איך ווייס, אז א הויכע צאל יידן דינען אין אלע ארמייען צוזאמען מיט אונדזערע און מיט די נארד אמעריקאנער קרעפטן. עס שיינט מיר אבער צו זיין באמת פאסנד, דאס א ספעציעלע יידישע אייגנהייט, פון דער דאזיקער ראסע, וואס האט געליטן אומבאשרייבבארע פייניקונגען מצד די נאציס, זאל זיין פארטראטן אלס באזונדערע פארמאציע צווישן די קרעפטן וואס האבן זיך פארזאמלט צו דער אנטגילטיקער שטירצונג פון די עצטע (אפלאוזן).

עס אנטלינט פאר מיר ניט קיין צווייפל, אז זיי וועלן זיך באטייליקן ניט נאר אין קאמף, נאר אויך אין דער אקופאציע וואס וועט דערנאך קומען.

קאמוניקאט

פון ציונ. פאריניקטן קאמיטעט

באלד ווי עס איז באקאנט געווארן דורך דער גאנצער ארטיקער פרעסע די מיטיילונג, אז די ענגלישע רעגירונג האט אנערקענט די פאדערונג פון דער יידישער אגענץ אויף דער שאפונג פון א יידישער ארמיי, איז באלד צושטאנד געקומען א פייערלעכע זיצונג פון אלע ציוניסטישע פראקציעס, מיטוואך דעם 20־טן סעפטעמבער, אויף וועלכער עס זיינען אנגענומען געווארן פאלגענדע רעזאלוציעס.

1). די ציוניסטישע באוועגונג אין אורוגוויי אלס ארגאנישער טייל פון דער אפיציעלער אל־וועלטלעכער ציוניסטישער ארגאניזאציע באגריסט די יידישע אגענץ צו דעם פאליטישן דערפאלג, וועלכער איז א וויכטיקער שריט צו דער רעאליזירונג פון די נאציאנאלע אספיראציעס פונעם יידישן פאלק אויף ארץ ישראל אלס א יידישע מלוכה מיט אלע אטריבוטן פון א זעלבשטשטענדיקן מלוכה־לעבן.

2). עס ווערט באשלאסן צו שטעלן זיך זאפארט אין קאנטאקט מיט די פאליטישע דעפארטאמענטן פון דער יידישער אגענץ אין ארץ ישראל און מחוץ לארץ וועגן די נויטיקע ארגאניזאטארישע מאס־מיטלען, וועלכע דארפן אנגענומען ווערן, כדי דער יידישער ישוב אין אורוגוויי זאל קענען ביישטייערן זיין חלק צו העלפן שאפן די אפיציעלע יידישע בריגאדעס.

3). די ברייטע יידישע עפנטלעכקייט וועט אין דער קורצער צייט אינפארמירט ווערן וועגן דער ארגאניזאטארישער און אדמיניסטראטיווע צוגרייטונג פון דער רעגיסטראציע פון יידישע יונגעלייט.

דער פאריניקטער ציוניסטישער קאמיטעט

באגריסונג פון דר. חיים וויצמאן צו די יידן פון די אמעריקעס

אין דער איצטיקער שעה פון גרויסן נסיון דערמאן איך מיך אן די ווערטער פון ליכטיקן בריטישן שטאטסמאן און פאראויסזעער, דייוויד לאיד דזשארדזש. עס איז געווען נאך דעם באשלוס פון סאן-רעמא. מיר זיינען שולדיק געווען א קרבן-תורה. דער מאנדאט איז געגעבן געווארן צו ענגלאנד; א יידישער הויך-קאמיסאר פאר ארץ ישראל איז באשטימט געווארן. די האפענונגען זיינען געווען געהויבן; אונדזער אפטימיזם האט נים געהאט קיין גרענעצן. אין יענעם מאמענט האט לאיד דזשארדזש זיך געווענדעט צו אונדז מיט די פאלגענדע ווערטער פון ווארענונג:

„די וועלט גייט איצט ארויף אויף א שווערן און הארטן וועג — האט ער געזאגט, — עס קען פארגליכן ווערן צו דעם באלטישן ים איידער עס קומט אן א פראסט. די כוואליעס זיינען נאך שטארק און מעכטיק. באלד וועלן זיי פארוואנדלט ווערן אין א שטרענגן בארג פון אייז, קאלט, אומבאוועגלעך, צוזאמענגעפרעסט אין א ווינטער-קאלטקייט. איך וועט אנשלאגן אייער קאפ אין דער אייז-קאלטער שטרענגקייט. אבער פארלירט נים אייער מוט. ווארום צו פרילינג איז נים ווייט. דאס אייז וועט צעשמאלצן ווערן, די כוואליעס וועלן צעטריבן ווערן נאכאמאל און איר וועט זיך באוועגן פאראויס".

דער פרילינג איז שוין נים אזוי ווייט און מיר קענען שוין פילן די ערשטע סימנים פון א נייעם טאג.

איך שיק אייך מיינע הערצלעכע גרוסן. איך בין מתפלל אז אין דער איצטיקער שווערער שעה זאלן די ציוניסטן פון די אמעריקעס אויפהויבן זיך צו דער הויך צו וועלכער די יידישע געשיכטע רופט זיי.

חיים וויצמאן

אויפן שוועל פון נייעם יאר

פון דר. נחום גאלדמאן

דאס יאר תש"ה, אין וועלכן אונדזער פאלק טרעט איצט אריין, וועט ווערן איינער פון די גרויסע עטאפן אויפן וועג פון אונדזער יידישער געשיכטע. די אייראפעישע מלחמה וועט זיך דאס יאר ענדיקן מיט א גרויסן זיג, און עס וועט נעמען א סוף צום שרעקלעכן יארצענט וואס איז געשטאנען אונטער דעם קין-צייכן פון היטלערן. דאס וועט מיינען די באפרייאונג פון אלע אייראפעישע פעלקער און הויפטזעכלעך פון די אייראפעישע יידן. מיר וועלן דעמאלט ערשט קענען קריגן א קלאר בילד פונם חורבן וואס היטלער האט פאראורזאכט אין אייראפעישן יידנטום. עס וועט זיך ארויסשטעלן, אז דער גרעסטער טייל פון די יידישע געמיינדעס אין אייראפע איז פארניכטעט געווארן, א פאקט וואס וועט גרינדלעך ענדערן די גאנצע לאגע פון אונדזער פאלק און וועט אונדז צווינגען צו טראכטן גאנץ אנדערש וועגן יידיש לעבן און דער יידישער צוקונפט.

אין יאר תש"ה וועלן מיר דארפן אוועקלייגן די יסודות פאר א נייעם לעבן פארן שארית ישראל — אלץ וועט מוזן אנגעהויבן ווערן פון בראשית — אן אויפגאבע פון אומפארגלייכלעכער גרויס און פול מיט שוועריקייטן. צו דער זעלבער צייט וועט דאס זיין דאס אנטשיידנדיקע יאר פארן ציוניזם.

די צוקונפט פון ארץ ישראל וועט מוזן דאס יאר באשטימט ווערן, און אונדזער פאלק וועט באדארפן מאכן די לעצטע אנשטרענגונג פאר דער פארווירקלעכונג פון אונדזער פאדערונג פאר א יידישער קאמאנוועלט אין ארץ ישראל. דער אויפבוי פון די פאזיציעס פון אייראפעישן יידנטום, די פארזיכערונג פון זייערע רעכט אין דער נייער וועלט, וואס ווערט געשאפן, און דער בוי פון ארץ ישראל וועלן פאדערן די העכסטע מאס פון אנשטרענגונג און קרבנות מצד די פרייע יידישע געמיינדעס אין דער וועלט. אן דעם וועט מען עס נים אויסקעמפן. דער יידישער צבור אין יעדן לאנד פון דעם לאטיין-אמעריקאנער קאנטינענט וועט אויפגעפאדערט ווערן צו נעמען אויף זיך גרויסע פאראנטווארטלעכקייטן — גרעסער ווי ווען עס איז פריער. — ער וועט דארפן העלפן גוט-מאכן די שרעקלעכע פארלוסטן וועלכע מיר האבן געליטן אין דער איצטיקער מלחמה אין אייראפע.

אבער עס קען ווערן א יאר פון דער גרעסטער וויכטיקייט פאר דער צוקונפט פון אונדזער פאלק, אויב מיר זאלן מאכן די נויטיקע אנשטרענגונגען. דער זיג איבער די נאצים עפנט גרויסע מעגלעכקייטן פאר אונדזער פאלק.

עס איז בלויז צו ווינטשן אז אונדזערע יידישע געמיינדעס אויף די אמעריקאנער קאנטינענטן זאלן זיך אויפהויבן צו די אויפגאבן וואס שטייען פאר אונדז, אז זיי זאלן מיט א קלארן פארשטאנד פון דער לאגע זיך ווידמען צו פארווירקלעכן די אויפגאבן. דעמאלט וועט דער פינצטערער פעריאד אין אונדזער געשיכטע אויך ווערן דער פארשפרעכנדסטער, און נייע יסודות וועלן געלייגט ווערן פאר א בעסערער און גליקלעכער צוקונפט פון אונדזער פאלק.

ערשטע דרור מושבה אין אורוגוויי

די יוגנט ארגאניזאציע פון דער פאראייניקטער פארטיי „דרור" האט אונטערגענומען אן אינטערעסאנטע איניציאטיווע, פון איינארצואָרדענען א מושבה, וואס וועט דויערן עטלעכע וואכן און אין וועלכער עס וועלן זיך באטייליקן צענדליקער יוגנטלעכע פון דער דאזיקער ארגאניזאציע.

עס איז בכלל א דערפרייענדיקע דערשיינונג, וואס די יוגנט איז אינטאנצן אנדערש תופס דעם ציוניזם — מיר מיינען, ספעציעל דא אויפן אמעריקאנער קאנטינענט — ווי די עלטערע ציונים. מיר מוזן דאך מודה זיין דעם אמת, אז עס זיינען דא א סך גוטע ציוניסטן און וואס זיינען אקטיוו לטובת ציוניזם, אבער טראכטן פארלויפיק נים פון עולה צו זיין קיין ארץ ישראל. זאל דאס זיין צוליב זייערע רעלאטיוו גוט-שלעכטע עקאנאמישע פאזיציעס, אדער צוליב דעם, וואס זיי פילן זיך נים פיזיש צוגעפאסט פאר פיאנערישע ארבעט, ווי עס פאדערט א לאנד, וואס האלט זיך אין בויען. יעדנפאלס איז אזוי אין דער ווירקלעכקייט.

אבער אנדערש איז די לאגע בא דער יוגנט, איבערהויפט בא דער ארבעטער-יוגנט. זיי שטרעבן זייער אידיי צו פארווירקלעכן בפועל ממש. צו יעדער געלעגנהייט, ווען עס וועט זיין א מעגלעכקייט צו פארן קיין ארץ ישראל, זיינען דא א סך בעלנים, וואס וואלטן געוואלט זיין פון די ערשטע צו האבן די זכיה דערצו. און דערפאר איז גאנץ נאטירלעך, וואס זיי לעבן כסדר מיטן געראנק זיך מכשיר צו זיין אלס חלוצים, אלס נוצן ברענגענדיקע עלעמענטן פארן ארץ ישראל-אויפבוי.

דאס איינארדענען א מושבה אויף א קורצער צייט און פרווון זיך צוגעוווינען צום חלוצישן לעבן, האט פאר די יוגנטלעכע עלעמענטן א גאר גרויסע באדייטונג. אט אזוי האבן גענומען די יוגנט אין פוילן און אין די אנדערע אייראפעאישע לענדער. זיי זיינען צום ערשטן געגאנגען אויף הכשרה און אזוי ארום זיך צוגעגרייט אלס צוקונפטיקע ארץ ישראלדיקע חלוצים, וואס אקערן היינט פעלדער און בויען שאסייען און ברענגען לעבן אין יעדן ווינקעלע פון אונדזער היימלאנד.

דאס איז פארשטייט זיך א געוואנטע און ערנסטע אונטערנעמונג מצד די יוגנטלעכע, ווייל דאס איז פארבונדן מיט נים קיין קליינע הוצאות, מיר שאצן אבער אפ דעם מאראלישן ווערט פון דער זאך און מען וועט מוזן מיט אלץ, וואס עס וועט נאר מעגלעך זיין, העלפן דער יוגנט דאס צו רעאליזירן.

עס הערשט בא זיי א געוואלטיקער ענטוזיאזם, זיי מאכן שוין די נייטיקע הכנות און ווארטן אויף דער מינוט, ווען זיי וועלן דאס שוין זען פאר א פאקט. מיר זיינען אבער זיכער, אז מיט דערפאלג וועט זיי געלינגען דאס צוזאמעברענגען ווייל די באוועגונג פון ארבעטנדיקן ארץ ישראל ווי די געזעלשאפט בכלל, וועט אנטקעגנקומען מיט הילף, און די ערשטע דרור-מושבה אין אורוגוויי וועט ווי דער אנגעצייכנטער פלאן, פארווירקלעכט ווערן.

צען יאר יוגנט - עליה

פון — י. ירקוני

מיט איניקע וואכן צוריק איז אויסגעפאלן פונקט צען יאר זייט עס איז געגרינדעט געווארן ביי דעם עמיגראציע-דעפארטאמענט פון דער יידישער אגענץ די אפטיילונג פאר יוגנט-עליה.

און ביי דער דאזיקער געלעגנהייט האט די אומדערמידלעכע שעפערן און אנפירערן פונעם דאזיקן „יוגנט-עליה" פרוי ענריעטא ס'זאלד באריכטעט אז אין משך פון די צען יאר עקזיסטענץ פון „יוגנט-עליה" איז דורכן זעלבן ארויסגעראטעוועט און אריבערגעפירט געווארן פון פארשידענע לענדער קיין ארץ ישראל — צען טויזנט יידישע קינדער און יוגנטלעכע, פון זיי 5 טויזנט ביזן אויסברוך פון דער מלחמה און 5 טויזנט אין לויף פון דער מלחמה; 7.500 קינדער האבן דורכגעמאכט און פארענדיקט זייער הכשרה אין 50 קבוצים, קבוצות און מושבי עובדים און אין 25 דערציונגס-אנשטאלטן; זיי זיינען היינט צעשפרייט אין גאנץ ארץ ישראל און נעמען א וויכטיקן אנטייל אין אלע ארבעטן פון ישוב, באזונדער אין דער לאנדווירטשאפט, און דאס טוען זיי מיט ליבע און איבערגעגעבנקייט און מיט נאציאנאלן באוווסטזיין; 1500 פון זיי דינען אין די יידישע איינהייטן וואס קעמפן אויף פארשידענע פראנטן העלדיש און בראוו קעגן דעם שונא נומער איינס פון דער מענטשהייט און פון דעם יידישן פאלק.

***

געווען איז דאס אין די יארן 1943-44 ווען דער היטלעריזם האט אנגעהויבן אויסשפרייטן זיינע אנטיסעמיטישע און יידנפרעסערישע באצילן איבער גאנץ דייטשלאנד. עס הויבן אן דערשיינען רעגירונגס-געזעצן קעגן יידן און אלס פועל יוצא פון דעם ווערן אנגענומען עקאנאמישע סאנקציעס און עס ווערט פארבאטן ארויסצופירן יידישן קאפיטאל פון לאנד; עס ווערט אנגעפירט אן אפענער טעראר; יידן ווערן באפאלן און מערדערלעך צושלאגן, און אזוי אנטוויקלען זיך די געשעענישן מיט א געוואלדיק-בליציקער שנעלקייט.

אט אין די יארן זיינען די ציוניסטן פירער און די יידישע אגענץ וואך איבער די סיטואציע פון די דייטשע יידן. זיי דערפילן אינטואיטיוו די יידישע קאטאסטראפע וואס רוקט זיך הונטער פאר די יידן אין דייטשלאנד — און שפעטער ווער ווייס נאך אף וועמען. און מיט א באזונדערע אויפמערקזאמקייט שענקען זיי דעם דאזיקן פראבלעם און הויבן אן צו טאן וואס עס איז אין זייער רשות.

אין יאר 1933 פארט קיין דייטשלאנד די גרויסע פערזענלעכקייט דר. חיים ארלאזאראוו, אלס אפיציעלער שליח פון דער יידישער אגענץ, וועגן ארויסראטעווען יידישע קאפיטאלן קיין ארץ ישראל, און טאקע נאך זיין דערפאלרייכער מיסיעס, צוריקקערנדיק קיין ארץ ישראל ווערט די דאזיקע ליכטיקע פערזענלעכקייט אומגעבראכט פון א מערדערישער האנט.

ארלאזאראווס רייזע, איז דאן געווען א גרויסער געווינס פאר די דייטשע יידן טויזנטער האבן געהאט א מעגלעכקייט זיך ארויסצוראטעווען און זיך איינארדענען אין ארץ ישראל.

אט אין יענער צייט ווערט געבוירן די אידייע פון יוגנט-עליה. מיר קענען נים דערוויייל ראטעווען גרויסע מאסן יידן, לאמיר-זשע דערווייל אנהויבן ראטעווען זייערע קינדערלעך, די משה-לעך און שלמה'לעך די רבקה'לעך, און מלכה'לעך — די צוקונפט פונעם יידישן פאלק; די ארבעט וועט זיין א שווערע, און אחריות'דיקע און געוואגטע, מען וועט די קינדער דארפן אריבערפירן, דערציען, אויסהאלטן, לערנען פאכן, לערנען לאנד-ווירטשאפט און זיי שפעטער באזעצן אויפן באדן פון קרן קימת; חוץ דעם וועט די דאזיקע אונטערנעמונג אריינטרייבן אין גרויסע און פאנטאסטישע הוצאות'ן — אבער עס מאכט נישט; עס וועט לוינען; עס וועט ווערט זיין די טרחה, אבי זאלן זיי געראטעוועט ווערן פונעם גיהנום; די אינוועסטירונג וועט נים פארלוירן גיין.

און אין יאר 1934 גרינדעט די ציונ. אגענץ דעם יוגנט-עליה-אפטייל ביים עליה-דעפארטאמענט. אין שפיץ פונעם דאזיקן אפטייל שטעלט זיך די פירערן פון דער הדסה-באוועגונג פרוי ענריעטא ס'זאלד. ס'ווערן מאביליזירט אלע פינאנציעלע כוחות, דער ישוב איז גרייט זיי אויפצונעמען; עס ווערט אונטערגענומען א גרויסע פאליטישע אקציע און די רעזולטאטן זיינען אז — עס ווערן ארויסגעראטעוועט די ערשטע 60 קינדער און יוגנטלעכע פון נאצי-דייטשלאנד און ווערן געבראכט קיין עין חרוד אין זייער נייער היים אין ארץ ישראל, און אז דער אנהויב איז געמאכט געווארן ווערט דאס שוין פארגעזעצט און אזוי האט די צאל ארויסגעראטעוועטע קינדער און יוגנטלעכע פון דייטשלאנד ווי אויך פון: עסטרייך, טשעכיע, סלאוואקיע רומעניע, אונגארן טערקיי, תימן איראק א. אנד. דערגרייכט צו דער צאל פון צען טויזנט.

יא! נישטא קיין צווייפל, די טרחה האט געלוינט, די גרעסטע מערהייט קינדער און יוגנטלעכע זיינען שוין איצט דערוואקסענע און העלפן שמידן דאס יידישע ווערק אין ארץ ישראל; יא! זיי צאלן אפ די אינוועסטירונג אין זיי — הונדערט-פאכיק, זייער געפלאגט און געיאגט פאלק, וואס נויטיקט זיך איצט אזוי שטארק אין זייער הילף און ארבעט.

***

אבער די גרויסע נאציאנאלע שליחות פון יוגנט-עליה-אפטייל איז נאך נים פארענדיקט, זי זעצט ווייטער פאר איר וויכטיקע ארבעט, אבער ערשט איצט אין דער נאענטער צייט וועט זי שטיין פאר גרויסע און דרינגענדע הילפס און רעטונגס-ארבעט; מיר דערנענטערן זיך צום סוף פון דער מלחמה, ס'וועלן דערשיינען פאר אונדז שווערע און שרעקלעכע בילדער און פראבלעמען וואס מען וועט זיי דארפן ראדיקאל און שנעל לייזן. צענער טויזנטער און אפשר הונדערטער טויזנטער ייד. קינדער און יוגנטלעכע וועלן קוקן צו אונדז מיט שרעקלעכע אויגן, וועמען די מלחמה האט פארשאנעוועט זייער לעבן, אבער זיי געמאכט פאר לעבעדיקע קינדער-שקעלעטן, קינדער-אינוואלידן, גייסטיק-קראנקע, אויסגעהונגערטע און אויסגעווילדעוועטע; אט זיי אלע וועט מען מוזן ראטעווען קיין ארץ ישראל, וו מען וועט זיי דארפן העלפן אויף אלע געביטן און אין אלע הינזיכטן; מען וועט זיי דארפן דערהאלן, דערציען און לערנען; מען וועט דארפן פארהיילן זייערע פיזישע וואונדן, גלייכשטעלן זייער פסיכישן צושטאנד, און געבן א תקון פאר זייער אנגעווייטיקטער און

(סוף אויף זייט 7)

קאנפערענץ פון דר. העלמאן געהאלטן אין לאקאל פון דער ליגע

זונטיק דעם 24-טן פ. מ. איז אין לאקאל פון דער ליגע פארן ארב. ארץ ישראל צושטאנדגעקומען די אנאנסירטע קאנפערענץ פון ח׳ דר. העלמאן.

דער גענ. סעקרעטאר פון דער ליגע ח׳ צבי שאפירא, האט דערעפנט דעם אוונט מיט אן איינלייטונג וועגן דער באדייטונג פון דער קאנפערענץ און דערצו נאך ווען זי ווערט געגעבן פון דר. העלמאן, איינער פון די אנגעזעענסטע ציוניסטישע פערזענלעכקייטן און אמייסטן באוואוסטע אין דער וועלט און ציוניסטישער פאליטיק. ער גיט דאן איבער דאס ווארט דעם ח׳ דר. העלמאן.

דר. העלמאן האט אנגעפאנגען זיין קאנפערענץ, זאגנדיק אז מיר האלטן שוין אצינד ערב דעם אויפהויבן פון פארהאנג ווו מיר קענען דערזען די גרויס פון אונדזער טראגעדיע, און מיר קענען באקומען א בילד פון דאס וואס עס איז פארבליבן. עס איז שוין די צייט ווען עס פאנגען אן צו מאכן זייערע חשבונות די גרויסע און קליינע פעלקער, און מער אדער ווייניקער באנגט מען אן באקומען רעזולאטן. אין אזא צייט שטייט אויך ביי אונדז די פראגע, ווי שטייט עס מיט אונדזער יידיש פאלק? איז נים נאר מיר, יידן דארפן שטעלן די פראגע נאר אויך די גאנצע וועלט דארף שטעלן די זעלבע פראגע, ווייל די וועלט אן דעם יידישן פאלק איז נים היימלעך.

דר. העלמאן פאנגט אן צו געבן א סטאטיסטישן איבערבליק. אין יאר 1800 זיינען געוועזן 2 מיט א האלבן מיליאן יידן; אין יאר 1850— 4 מיט א האלבן מיליאן, אין 1900, 10 מיליאן און אין 1937 גאנט פון 17 מיליאן. האבן מיר א סך הכל, אז אין קארגע 150 יאר האט דאס יידנטום געוואקסן אויף קארגע 8 מאל אזוי פיל. דאס באווייזט, אז קוים האט מען נים באוויזן אויסציהרגענען אלע יידן איז זייער וווקס און אנטוויקלונג געוועזן א באדייטנדער.

היינט האלטן מיר, אז מען האט אין משך פון איצטיקן קריג אויסגעהרגעט 4 מיליאן יידן, דאס הייסט, צוויי מאל אזוי פיל וויפל מיר האבן געהאט אין יאר 1800, און 25 פראצענט פונעם גאנצן יידנטום פון היינטיקן טאג. דאס איז א גוואלדיקע דעקאדענץ, א טראגישע און שוידערלעכע. נאך א פראגע מוז אין שייכות דערמיט געענטפערט ווערן: ווו האבן מיר געהאט יידן אין יאר 1936? מיר האבן געהאט אכט מיליאן אין מזרח אייראפע; 4 מיט א האלב מיליאן אין אמעריקע און דריי מיט א האלב מיליאן אין די מיטלענדישע לענדער. לויט דאס, ווערט שוין אונדזער גאנצער חשבון א פאלשער. עס באקומט זיך אז מיר האבן פארלארן א פערטל פונם יידנטום קוואנטעטאטיוו. מיר האבן אבער פארלארן 70 פראצ. קוואליטאטיוו, ווייל די פיר מיליאן יידן האבן מיט זיך פארגעשטעלט יידישקיט, יידישע טראדיציע. אויב אזוי איז אונדזער פארלוסט א פיל גרעסערער. מיר האבן פארלארן דעם קוואל פון יידישקייט, דעם זאפט פון אונדזער נאציאנאליטעט, און ווען נים דער ישוב אין ארץ ישראל, וואלט די קאטאסטראפע געווען פאטאל אינעם נאציאנאלן זינען.

דער אמעריקאנער קאנטינענט האט לערך 5 מיליאן יידן, אבער דאס זיינען ישובים, ווען אפילו אריינגערעכנט די ישובים פון אויסטראליע, אפריקע, קען דאס נים רעקאמפענסירן דעם פארלוסט פונעם מזרח־אייראפעישן יידנטום, עס איז פאראן נאך א געפאר, דאס איז דער קענגכוח פון מעכאניזאציע, א פראצעס פון פארוואנדלען יידישקייט אין א באשטימטן מעכאניזם, ווי צ. ב. אין אמעריקע ווערט מעכאניזירט דאס יידישקייט פונקט ווי דער אלגעמיינער מעכאניזם פון לאנד. עס איז א טענדענץ צו ענדערן דעם אמתן אויסזען פון יידנטום דורך די שעדלעכע דערקלערונגען אז יידן אין אמעריקע זיינען נים נאציאנאל און זיינען נים פארבונדן מיטן יידנטום פון דער גאנצער וועלט, נאר אז זיי זיינען באשטימטע טיילן פון די לענדער אין וועלכע זיי לעבן, און אז זייער גאנצע יידישקייט באשטייט נאר אין דעם וואס זיי האבן די יידישע רעליגיע.

און אט אויפן דאזיקן פונקט ליגן מיר נים נעגנוג אכט, ווען פאקטיש איז דאס דער גאנצער אומגליק, קעגן וואס מען מוז קעמפן גאר ענערגיש.

דער אמת איז אז יידישע רעליגיע איז פאראן נאר דערפאר ווייל עס איז פאראן יידנטום, און אויב מען רייסט אפ איינס פונעם אנדערן בלייבט נים קיין יידישקייט. מיר זאגן, אז אלע יידן פון דער וועלט זיינען איין נאציע, און אויב א גרופע רייסט זיך אפ איז אויס נאציע.

מיר שטייען איצט פאר איבערפארמירונג און סאציאליזירונג פון דער וועלט, גייסטיק און געאגראפיש, יעדער באמיט זיך אוועקצושטעלן זיינע פאדערונגען אויף רעאליטעטן, וועלכע מען קען נים לייקענען, אויב מיר וועלן קומען מיטן ליגן, אז מיר בילדן נים קיין נאציע, זיינען מיר פאראורטיילט באטראכט צו ווערן אלס מינדערוויכטיקע אלס אזעלכע וואס האבן זיך אליין פארשקלאפט. קעגן דעם מוז זיך יעדער ווערן מיט אלע כוחות, קעגן שטעמפל פון שקלאפעריי. מיר מוזן שרייען אז מיר זיינען א נאציע, ווייל אין קעגנטייל קען קומען די שטראף פון א צווייטן היטלער. מיר מוזן קומען מיט אריענטאציע, ווייל אן דעם זיינען מיר פארלארן.

צום באדויערן זיינען פאראן אפילו געוויסע ציוניסטן, וואס באהויפטן אז א פאלק זיינען מיר בלויז אין ארץ ישראל, און דא נים. די וואס דענקען אזוי האבן געלייגט דעם שטעמפל פון נעגאציע פון ציוניזם. אויב עס איז נישטא אויף דער וועלט א גאנץ יידיש פאלק אלס נאציע, איז נישטא פאר וועמען צו געבן ארץ־ישראל.

אונדזער רעליגיע איז פאראן, ווייל עס זיינען פאראן יידן, ווייל עס איז פאראן א פאלק און דעריבער איז פאראן ארץ ישראל, אויב מיר וועלן אליין לייקענען אונדזער פאלקסטום, וועט עס הייסן אז מיר אליין ווילן נים קיין יידיש לאנד דערפאר מוזן מיר ביי יעדער באוועגונג ארויסשרייען, אז די וועלט זאל וויסן אז מיר האבן נויטיק א ענטפער, א סטאטוס, יהודה הלוי האט געזאגט: אן יידן איז נישטא קיין תורה, און ביי דער געלעגנהייט מוז מען באדויערן דעם טרויעריקן פאקט, וואס עס געפינען זיך היינט צו טאג פילע וואס פארלאזן די יידישע רעליגיע צוזאמען מיטן יידנטום, דאס זיינען די גרויסע צאל משומדים וואס שיידן זיך. אזעלכע דארפן פארשטויסן ווערן, ווייל דאס איז דער אפפאל פון נים נאר בלויז פון רעליגיע, נאר אויך פון דער יידישער ארגאניזאציע, און אויב מען שטיצט אזעלכע, איז דער טייוול שוין נים בלויז מיט זיי, נאר דער טייוול איז שוין אויך מיט אונדז, וואס שטיצן זיי.

אונדזער אריענטאציע איז אויסצוקעמפן אלץ אלס א יידישע דערגרייכונג, בלויז דאן האט עס א באדייטונג, און אזא באדייטונג איז דאס. וואס מיר האבן אויסגעקעמפט די יידישע בריגאדע. עס איז די דאקומענטאציע פון אונדזער נאציאנאלן אינהאלט. פאר ארץ ישראל מוזן מיר האבן אן אייגענע ארמיי, דאס איז א קלאפ פאר דער אסימילאציע. עס איז פאר אונדז א גרויסע דערגרייכונג.

דאס וואס פיל יידן פארשטייען נישט, פארשטייען עס אבער יא נים יידן. מאדאם רוזוועלט האט נים לאנג געזאגט ביי דער פרויען־סעקציע פון יידישן וועלט־קאנגרעס, אז אמעריקע איז א גרויסע נאציע פאר נאציעס, אט דאס פארשטייען אונדזער נאציאנאלן אינהאלט, האט אונדז געפירט צו דער גרויסער דערגרייכונג פון א יידישער בריגאדע, צו א יידישער ארמיי און צו דער דאקומענטירונג און פראקלאמירונג אז יידן זיינען א נאציע, א פאלק ווי אלע אנדערע פעלקער.

דר. העלמאן האט נאך געווידמעט א גרויסע טייל פון דער קאנפערענץ פארן באריכט פון דער טעטיקייט פון וועלט־קאנגרעס.

מיט תחזקנה און התקוה שליסט ח׳ שאפירא די אינטערעסאנטע און באלערנדע קאנפערענץ.

דער צושטאנדגעקומענער אקט צו די שלושים פון ב. קאצנעלסאן

מיטוואך דעם 13-טן ד. ח. האט די באוועגונג פון ארב. ארץ ישראל איינגעאָרדנט אן אקט צו די שלושים פון דעם נאר וואס פארשטארבענעם מנהיג פון דער א"יידיקער ארבעטערשאפט ווי פון ציוניזם בכלל, בערל קאצנעלסאן. אין זועלכן עס האט זיך באטייליקט אלס רעדנער דער ח׳ י. עפרויקין.

עס האבן זיך אין דעם אקט באטייליקט מיט ספעציעלע דעלעגאציעס, אלע ציוניסטישע ארגאניזאציעס און נאציאנאל־געשטימטע אינסטיטוציעס.

נאך אידער דער אקט האט זיך אנגעהויבן, איז שוין דער לאקאל פון דער ארלאזאראוו שולע געווען איבערפולט מיט מענטשן, וואס זיינען געקומען באערן דעם אנדענק פון גרויסן נפטר.

ח׳ בורשטיין דערעפנט דעם אקט מיט א קורצער איינלייטונג, ווו ער זאגט צווישן אנדערעס, אז נאך אמאל און ווידער אמאל, זיינען מיר זיך צוזאמענגעקומען נישט אויף צו פייערן עפעס א נאציאנאלן נצחון אדער יום־טוב, נאר ווידעראמאל אויף א נאציאנאלן טרויער, א נאציאנאלן הספד. און דאס מאל, איבער איינעם פון די ליכטיקסטע געשטאלטן וואס נייע ארץ־ישראל האט פארמאגט, איבערן בן־יקיר פון ארץ־ישראלדיקן ישוב, ווי עס האט פארגעשטעלט מיט זיך דער מנהיג, לערער און קעמפער פאר דער פארווירקלעכונג פון ציוניזם, דער ח׳ בע"ל קאצנעלסאן, וועמענס אנדענק דער פארזיצער בעט צו באערן מיט אויפשטיין.

נאך דער דערעפענונג, הויבט גלייך אן זיין רעדע דער ח׳ י. עפרויקין.

די רעדע פון ח׳ עפרויקין, איז געווען געבויט פון פערזענלעכער דערפארונג. דאס הייסט פון פארשידענע צוזאמענטרעפן און צוזאמענארבעט מיט קאצנעלסאנען און דערפאר האט נאך מער אינטערעס ארויסגערופן די רעדע ביים פובליקום, ווייל אזוי איז שוין דאס אין דער ווירקלעכקייט; אנדערש קלינגט די ווערטער פון רעדנער און אנדערש ווערן זיי אויפגענומען פון אודיטאריום ווען זיי זיינען געלייענט פון א ביכל, אדער איבערדערציילט פון א צווייטן, און גאנץ אנדערש איז דער עפעקט, ווען די שילדערונג קומט פון פערזענלעכער דערפארונג. יעדעס ווארט פון ח׳ עפרויקין, איז מיט באנייסטערונג אויסגעהערט געווארן פון אלע אנוועזנדע און מחמת די שילדערונג איז געווען אן עכטע און מייסטערהאפטע, איז אים געלונגען אויסצומאלן א ריכטיקן בילד פון לעבעדיקן קאצנעלסאן, וואס אזוי לעבעדיק וועט ער אויף אייביק בלייבן אין די מוחות און הערצער פון יעדן אנגעהעריקן צו דער באוועגונג פון ארבעטנדן א"י ווי פון ציוניזם בכלל.

קאצנעלסאן — זאגט דער רעדנער — האט פארקערפערט למדות און צדקות, אבער איבערגעוויגן האט ביי אים, די מאראלישע פערזענלעכקיים, אט דאס איז געווען ביי אים דער דאמינירנדיקער שטריך און אין דער הינזיכט, קען מען אים פארגלייכן מיט גאנדין.

אין 1905 יאר, האט ער זיך מיט אים באקענט צום ערשטן מאל, אויף א קאנפערענץ פון יידישע סאציאליסטן אין א קליין שטעטל פון רוסלאנד. און אויף דער דאזיקער קאנפערענץ, האט ער פולשטענדיק געשוויגן און זיך מיט קיין ווארט נישט אפגערופן דאס האט אים שטארק געוואונדערט, נאר שפעטער ווען ער איז געווען אויף א פראפאגאנדע־טור אין זיין שטאט באברויסק און האט זיך מיט אים צוזאמענגערעדט, איז אים קלאר געווארן דער מאטיוו פון זיין בשעתודיקער שווייגן, ווייל ער האט זיך נישט געקענט איינגלנצן אריינפאסן אין דעם ענגן טעטיקייטס־פראגראם פון דער דאזיקער פארטיי. וואס איז באשטאנען פון א קליינע גרופע אינטעליגענטן און וואס די פארווירקלעכונג פון זייערע אידעאלן איז געווען ביי זיי א ווייט ווייט ועעוודיקער ענין, ניין, דאס איז אים נישט געווען שטארק צום הארץ, ווייל קאצנעלסאן האט געזוכט, נישט נאר צו באפרייען יידן און דער וועלט דורך סאציאליזם, נאר אויך דורך זיך אליין. ער אליין האט געוואלט ווערן אן ארבעטער און א פארווירקלעכער.

שוין צו יענער צייט איז זיין פערזענלעכקייט געווען פון אזא פארנעם, אז ער האט געקענט ווערן א פירער פון א פארטיי אדער באוועגונג, נאר ער האט דאס כלל נישט געוואלט און נישט געשטרעבט דערצו, ווייל פון זיינע אידייען, האט ער זעלבסט געוואלט זיין פון די פארווירקלעכער, ארבעטן מיט די אייגענע הענט אלס געווינלעכער ארבעטער.

די גרעסטע ווערק פון קאצנעלסאנען — זאגט ח׳ עפרויקין — איז די פערזענלעכקייט זיינע גופא. פונקט ווי דער בעל שם טוב, טראץ וואס ער האט קיינמאל נישט געשריבן און נישט געשאפן און דאך איז ער געווען גרויס, ווייל ער אליין איז דאס געווען און צו דעם מין געהערט ער.

רעדנדיק ווייטער וועגן זיינע גרויסע לייסטונגען פארן ציוניזם און פאר דער ארץ־ישראלדיקער ארבעטערשאפט זאגט דער רעדנער, אז ער איז געווען א גרויסער ציוניסט און צו גלייכער צייט גרויסער סאציאליסט.

פונקט ווי הלל — זאגט ח׳ עפרויקין — איז ער געווען טאלעראנט צו יעדן איינעם, אפילו צו קעגנער. ער האט שטענדיק געהאנדלט מיט מידות הרחמים. אין זיין פנים איז געלעגן זיין גייסטרייכקיים און האט אלעמען צוגעצויגן צו זיך.

דער רעדנער דערציילט ברייטער וועגן דער פערזענלעכקייט פון מ. ביילינסאן, וועלכער האט געהערט צו א פולשטענדיק אסימילירטער פאמיליע און ער קאצנעלסאן, האט אים געוווּנען פארן יידנטום און פארן ציוניזם, ביז ער האט דערגרייכט צו דער מדרגה פון רעדאגירן די צייטונג „דבר“ אין העברעאיש. נישט נאר אים, נאר א גאנצע ריי פערזענלעכקייטן האט ער אריינגעצויגן אין די ציוניסטישע רייען, פון וועלכע מען האט שפעטער געהאט גאר גרויסע נוצן.

ער האט זיך געהאלטן **פשוט**, אפילו אין אנטון. ער פלעגט צו די קאנגרעסן אפילו, קומען אין געוויינלעכע ארבעטס־בגדים, אין דער צייט ווען אנדערע, זיינען געקומען אין סמאקינגער און צילינדערס. ער האט דאס נישט געטון חלילה מיט קיין ביוון צו ציען אויף זיך די אויפמערקזאמקייט, נאר אזוי איז ער געווען פון דער נאטור און האט דאס באטראכט ווי נאטירלעך.

ח׳ עפרויקין גיט נאך איבער, וועגן א גאנצע ריי טרעפונגען מיט אים סיי אין אייראפע און סיי אין ארץ ישראל.

ער שטרייכט אונטער א אינטערעסאנטן עפיזאד פון א באנקעט וואס איז געגעבן געווארן

פאר די „נאן סיאניסטן" בעת א ציוניסטישן קאנגרעס אין לוצערן. אויף דעם באנקעט, זיינען אויפגעטראטן מיט רעדעס ציוניסטישע פירער וועלכע האבן גערעדט מיט שטורעם און פאטאס, א זאך וואס נישט אלע איז דאס געווען געפעלן און ווינציק האט דאס אויף זיי געווירקט. אבער ווען עס איז געקומען די ריי פון קאצענעלסאנען, האט ער דווקא געזאגט די זעלבע ווערטער וואס זיינע פארערדנער, אינגאנצן דעם זעלבן אינהאלט, נאר ער האט דאס געטאן גלאסן, צארט, מיט אן איידעלען טאן און ער איז מיט דעם, אלעמען געפעלן געווען מאכנדיק א גאר שטארק ווירקנדן איינדרוק אויף אלע אנוועזנדע.

דער רעדנער דערציילט נאך אסך וועגן זיין אקטואציע אין פראנקרייך, ווי ער האט אים צוזאמענגעפירט מיט געזעלשאפטלעכע טוער און די ווירקונג זיינע אויף די זעלבע, וואס האט אדאנק דעם געבראכט אסך פאזיטיווע פארן ציוניזם.

ער רעדט צום סוף וועגן זיין ראל אין דער הסתדרות און וועגן זיין השפעה אויף דער א"י-דיקער ארבעטערשאפט, ווי בכלל אויפן גאנצן ישוב און וועגן זיין גייסטיקן פארנעם, אלס רעדאקטאר פון אזא וויכטיקע ציימונג ווי עס איז דער „דבר". עס גלויבט זיך נארנישט, אז בערל קאצענעלסאן געפינט זיך שוין מער נישט צווישן די לעבעדיקע — עס איז אבער א טרויעריקער פאקט.

ה' עפרויקין ענדיקט זיין רעדע מיטן רוף, צו גיין אין די וועגן פון קאצענעלסאן און דאס וועט זיין די בעסטע באערונג פאר דעם גרויסן חלוץ וואס האט געלעבט און געקעמפט פאר דער פארווירקלעכונג פון ציוניזם מיט זיין מאראלישער פערזענלעכקייט.

מיט התקוה און תחזקנה שליסט דער פארזיצער די איינדרוקספולע פארזאמלונג וואס וועט לאנג בלייבן אין זכרון פון אלע וואס זיינען געווען אנוועזנד.

**

דער דאזיקער באריכט איז ניט פארצייכנט טעקסטועל ווערטערלעך, נאר אויפגעכאפט דעם תמצית פון די גרונט־געדאנקען, וואס עס האט ארויסגעזאגט דער ח' עפרויקין.

אין ארץ ישראל

ווו זאל מען איינקווארטירן די נייע עולים?

לעצטנס זיינען אנגעקומען קיין ארץ ישראל פיל טויזנטער נייע עולים. זיי קומען פון די נאצי אקופירטע לענדער פון אייראפע, פון תימן, טערקיי און אנדערע לענדער. ביים איצטיקן נוואלדיקן דירות־מאנגל אין ארץ ישראל (די בוי־באוועגונג וועט זיך ערשט קענען אנהויבן נאכן קריג) קומט עס אן ניט אזוי לייכט איינצוארדענען נייע עולים, וואס זיינען אנטלאפן פארפייניקטע פון נאצי־גיהנום, און באקוועמע וווינונגען. די פארשטייער פון דער הסתדרות אין תל אביב'ער שטאט־ראט האבן אויסגעארבעט א געגויעם פראגראם ווי צו לייזן די דאזיקע אנגעווייטאקטע פראגע. עס זאל ווערן געשאפן א געזעלשאפט מיט א קאפיטאל פון 100.000 פונט. עס זאלן אויך געשאפן ווערן געלט מיטלען פון אנדערע קוועלן. די געזעלשאפט זאל אליין בויען הייזער און אויך ארויסהעלפן די פארשידענע הייזער־בוי־געזעלשאפטן דורך אינוועסטירן גרעסערע סומען אין באלדיקן הייזער־בוי. די רעגירונג און דער שטאטראט זאלן באפרייען אט די הייזער פון שטייערן פאר א באשטימטער צייט.

**

קופת חולים ווערט געשטעלט פאר נייע אויפגאבן

די קופת־חולים די קראנקן קאסע פון דער הסתדרות איז אויך געווארן געשטעלט פאר נייע אויפגאבן ביים אויפנעמען די גרעסערע צאלן דערוואקסענע און קינדער־פליטים. די פיל געליטענע נאצי־קרבנות פילן זיך צעבראכן פיזיש און גייסטיק און זיי מוזן, כמעט אלע, באהאנדלט ווערן אינדיווידועל. די קופת־חולים מוז איצט עפענען א נייע קראנקן־הייזער. סאנאטאריומס א. אנד. פאר די אינטערנירטע פליטים. א באזונדערע אויפמערקזאמקייט מוז מען ווידמען דעם קאמף קעגן טובערקולאז, וואס ווילדעוועט צווישן די פליטים. די קופת־חולים האפט צו קענען פארווירקלעכן איר אויסגעארבעטן פראגראם פאר די פליטים „קינדער פון טעהעראן" און אומלעגאלע עולים, מיט דער הילף פון ארץ ישראל ישוב, דער הסתדרות העובדים און אירע פריינט איבער דער וועלט.

מיט דער ערשטער עפנטלעכער קאנפערענץ פון

דר. מיכאל טראוב

ספעציעל דעלעגירטער פון דער עקזעקוטיווע פון דער יידישער אגענץ און פון דער קרן היסוד צענטראלע אין ירושלים וועט

דינסטיק דעם 3-טן אקטאבער, 21 אז.

אין סאלאן פון דער קהלה דוראזנא 1118

פראקלאמירט ווערן דער

קרן היסוד קאמפיין

„למרות הכל" (טראץ אלעם)

מיט דער באטייליקונג פון: דר. אברהם מיבשן, דר. א. ש. יוריס און פרוי בערטא גערשונאוו.

די גאנצע יידישע באפעלקערונג דארף קומען מאסנווייז צו דער גרויסער נאציאנאלער מאניפעסטאציע פון דעם יידישן קיבוץ אין אורוגוויי! — איינטריט פריי!

קרן היסוד דירעקטאריום אין אורוגוויי

מיר באגריסן דעם חבר

יוסף ליכטענשטיין

צו זיין חתונה מיט דער פריילן

שרה וואליוואוויטש

ועד פון דער ליגע פארן ארבעטנדן ארץ ישראל

איך באגריס דעם חבר

יוסף ליכטענשטיין

צו זיין חתונה מיט דער פריילן

שרה וואליוואוויטש

און ווינטש זיי א סך גליק!

יצחק בורשטיין

צען יאר יוגנט-עליה

(סוף פון זייט 5)

לויידנדיקער נשמה — זיי מאכן פאר מענטשן און שטאלצע יידן.

און אט די דאזיקע וויכטיקע און לעבנסנויטיקע הילפס- און רעטונגס־ארבעט וועט די יידישע אגענץ צוזאמען מיטן עליה־דעפארטאמענט און יוגנט עליה־אפטייל, ווייטער דארפן אנפירן און דורכפירן אין לעבן און דאס מאל אף א ברייטצוניקן און פארצווייגטן אופן און ועלן פאר דעם צוועק מוזן מאביליזירן דעם ישוב און אלע כוחות פונעם ציוניזם און פונעם יידישן פאלק פאר דער וויכטיקער אויפגאבע פון ראטעווען דעם יונגן דור.

***

צום 10־טן אניווערסאר פון דער יוגנט־עליה — אונדזערע ברכות און דערפאלג-ווינטשן פאר דער רעטונג פון נייע טויזנטער און צענער טויזנט קינדער און יוגנטלעכע פון אייראפעישן גיהנום און זיי אריבערפירן קיין ארץ ישראל.

Dr. JACOBO SERCOVICH

ABOGADO

Estudio:
COLONIA 1139
Teléfono 8-53-05
Oficina:
Av. ITALIA 3365
Teléfono 9-25-54

דאס נייע יאר התש"ה

(סוף פון זייט 1)

יידיש. אויך יעדער שטח באדן, וואס ווערט דורך יידן קולטיווירט, ווערט אויף דעם במילא ארופגעלייגט דער חותם פון יידישער אומאפהענגיקייט, פון זעלבסטפארוואלטונג — אלזא מלוכהשקייט און קיין כוח אין דער וועלט, וועט נים אומשטאנד זיין דאס צו פארלייקענען.

צענער טויזנטער ארץ ישראלדיקע יידישע יונגעלייט, זיינען געווען אין מיליטער, אנגעטאן אין ענגלישע מיליטערישע קליידער, אבער אונטער יעדן ענגלישן מונדיר האט געקלאפט א יידיש הארץ. מיט ערנסטער כוונה האבן זיי געקעמפט קעגן שונא פון דער מענטשהייט אין אלגעמיין, אבער אין די פארבארגענע צעלן פון זייערע נשמות, האבן זיי אויך רעזערווירט דאס געפיל, אז זיי שלאגן זיך ווי יידן אין קאמף פאר א בעסערן מארגן פון יידישן פאלק. פון ערשטן מאמענט אן האבן זיי געפאדערט צו קעמפן אונטער דער אייגענער פאן און ניט בלייבן אנאנים פאר דער וועלט. אבער א גאר גרויסן פרייז האבן זיי געמוזט באצאלן, ביז זיי האבן דאס אויסגעפועלט.

אט דאס, זעען מיר איז דער איינציקער מעגלעכער וועג צום ציל פון ציוניסטישער פארווירקלעכונג. מיר דארפן מיט די אייגענע הענט זיך איינשאפן אלץ, וואס עס איז נאר נייטיק פאר א פאלק וואס וויל ווערן זעלבסטשטענדיק און די רעכטלעכע אנערקענונג מוז שוין במילא אויך קומען. מיט דאס אנערקענען די יידישע ארמיי אלס זעלבסטשטענדיקע צווישן די אליאירטע ארמייען, האבן מיר אפגעהאלטן א נעוואלדיקן נצחון. דאס איז אין געוויסער הינזיכט אפשר אזוי פיל ווערט, ווי די באלפור דעקלאראציע און די ציוניסטישע באוועגונג איבער דער גאנצער וועלט, וועט דאס דארפן אויסנוצן לטובת דער פארשטארקונג פון דער ארץ ישראל־טעטיקייט אין אלע לענדער.

אין אלגעמיין, קענען מיר גארניט זויסן וואס פאר א סיורפריזן עס קענען נאך געשען איצט, ווען די וועלט נייט אויף דאס־ניי איינשטעלן דעם סדר־העולם און ווי עס איז דער איינדרוק, אף געזונטערע יסודות ווי ביז איצט. וועגן דער ארמיי האבן מיר זיך שוין וואס אן אמת געהאט מיאש געווען און דאך איז דאס געקומען אומגעריכט. עס קען גאנץ געמאלט זיין, אז מיר שטייען פאר א גאר גרויסן מאמענט אין אונדזער געשיכטע, פון באקומען ארץ ישראל אלס אונדזער דעפיניטיווע היים, עס זיינען דא פאר דעם אלע פאזיטיווע אויסזיכטן. מיר דארפן אבער וויסן איינס, אז דער ציוניזם דארף איצט באקומען א גאר גרויסן שוווּנג. די באוועגונג איבער דער גאנצער וועלט דארף אנעמען דעם אמת'ן פאלקס-כאראקטער, וואס זאל אנטשפרעכן אזא היסטארישע שעה.

אף דער ציוניסטישער באוועגונג אין די אמעריקאנער לענדער ליגט איצט א גרויסע פאראנטוואָרטלעכקייט, ווייל דאס אייראפעישע יידנטום איז כמעט חרוב געווארן און וועלן ניט קענען זיך באטייליקן אין די שווערע אויפגאבן וואס עס פאדערט זיך אין אזעלכע דעצידירנדע מאמענטן. עס איז דערפאר נויטיק, אריינצוברענגען די ברייטע יידישע מאסן אונטער דער פאן פון ציוניזם און זאל די ניט יידישע וועלט זען, אז מיר בילדן א כוח פון א באפרייערישע באוועגונג.

עס דארפן איצט קומען טויזנטער מענטשן פון אונדזער פאלק אין די רייען פון ציוניזם און מאניפעסטירן אזוי ארום, זייער שטרעבונג פון דער ציוניסטישער פארווירקלעכונג.

די שאפונג פון דער יידישער ארמיי איז נאר אן אנהויב פון אונדזער ציל, עס וועט נאכדעם קומען די פולשטענדיקע באפרייאונג פון יידישן פאלק.

MONTEVIDEER STIME
LA VOZ DE MONTEVIDEO

Red. y Adm.: RIO BRANCO 1119 | Redactor Responsable: I. BURSTEIN | MONTEVIDEO

N.º 5 (32) | Montevideo, Setiembre de 1944 | Año VI

נחלת יהודי אורוגבי

די איינציקע לייזונג פון דער יידנפראגע — איז אן אייגענער שטאט אין ארץ ישראל!

א יידישער שטאט אין ארץ ישראל קען נאר האבן א קיום, ווען דער באדן פון לאנד וועט געהערן צום יידישן פאלק!

דער קרן קימת לישראל איז דער וואס **שאפט די באזע** פאר דער יידישער מלוכה: — **באדן.**

קיין שום אורוגווייער ייד טאר דעריבער ניט בלייבן מחוץ פון דער ערנליסטע פון די באשטייערער פאר נחלת יהודי אורוגבי"!

באשטייערן פארן דונאם קאמפיין — אין דער הייליקער הוב פון איצטיקן מאמענט!

וויכטיקע מעלדונג פאר די מיטגלידער פון דער קהלה

אין איינקלאנג מיט דעם אפמאך, וואס די פאליקליניק פון דער קהלה האט געשלאסן מיט דער יידישער מוטואליסטא, איז פון ערשטן יולי 1944 אריין אין קראפט פאלגענדיקער רעגלאמענט:

1) יעדער מיטגליד פון דער קהלה וועט אטענדירט ווערן דורך די דאקטוירים אין דער קאנסולטאריע פון דער קהלה אין צענטער און אין דער קאנסולטאריע פון דער יידישער מוטואליסטא אין נאעס.

2) ארויסרופן א דאקטער אהיים, דארף מען זיך ווענדן אין דער סעקרעטאריע פון דער קהלה.

3) שבת, צוליב דעם, וואס די קהלה איז געשלאסן, קען דער מיטגליד זיך ווענדן אין דער מוטואליסטא ארויסצורופן א דאקטער אהיים, ער דארף פרעזענטירן די רעסיווע און קארנעט פון דער קהלה.

4) בכדי צו קענען געניסן פון פאראגראף איינס און צוויי, מוז דער מיטגליד ארויסנעמען אן ארדען אין דער סעקרעטאריע פון דער קהלה. דער ארדען איז גילטיק פארן גאנצן מאנאט אין וועלכן ער איז ארויסגעגעבן געווארן.

5) די מעדיצינישע באדינונג איז פאר די מיטגלידער פון דער קהלה און זייערע קינדער יינגער פון פופצן יאר.

6) אן אן ארדען פון דער סעקרעטאריע פון דער קהלה, לויט ווי עס איז אנגעוויזן אין פונקט 4, וועלן די דאקטוירים ניט אטענדירן.

7) יעדער מיטגליד מוז ארויסנעמען א קארנעט, ווייל אן דעם וועט ער האבן שוועריקייטן צו אטענדירט ווערן.

פארבאנד פון יידישע סוחרים און אינדוסטריאלן אין אורוגוויי

אגרעס 1180 — טעלעפאן: 8 4876

דער סוחרים - פארבאנד איז די איינציקע יידישע פינאנציעלע אינסטיטוציע, וואס שטיט צו דינסט אירע צאלרייכע אקציאנערן און מיטגלידער, ווי בכלל דער גאנצער יידישער קאמערץ און אינדוסטריע.

כדי נאכצוקומען אלע קרעדיט - ווענדונגען אויפן שנעלסטן און פינקלעכסטן אופן, קומען פאר טעגלעך זיצונגען פון דער קאמיסיאן דירעקטיווע אדער פון דירעקטאריום.

דער סוחרים - פארבאנד שטיט צו דינסט דער קאמערץ אין אלגעמיין מיט די גענויע, פינקטלעכע און מאסנעבנסטע אינפארמעס.

דורך דער יורידישער סעקציע ווערן דורכגעפירט די וויכטיקסטע אינטערווענצן אין רעגירונגס - אנשטאלטן אין שייכות מיטן עפענען אדער ליקווידירן געשעפטן.

עס **ליגט אין די אינטערעסן** פון יעדן סוחר און פאבריקאנט צו שטיין אין שטענדיקער פארבינדונג און אין אן ענגערן קאנטאקט מיטן פארבאנד פון יידישע סוחרים און אינדוסטריאלן אין אורוגוויי.

סאמועל קוזניצקי

בוכהאלטעריע - ביורא

קאמערציעלע און אינדוסטריעלע בוכפירונגען

PLAZA INDEPENDENCIA 830, Ap. 4
Montevideo

TELEF. 8 57 19 y 9 09 93

יונג וויצא אין אורוגוויי

די יונגוויצא דערציט און ארגאניזירט דעם יידישער יונגטלעכער מיידל אין ציוניסטישן אידעאל.

עס איז א חוב פון יעדער יידישער טאכטער צו זיין א מיטגליד אין אונדזער ארגאניזאציע.

שטיצט דער ביבליאטעק פון דער יונג - וויצא!

ערשטע יידישע האנדלס קאאפעראטיווע

אוו. גענעראל ראנדא 1437

טיענדע — סאסטרעריע — באזאר — ראדיאס

אויף אוו. גענ. ראנדא 1437 — טעל. 8 5105

סעקסיאן מעבלעריע און קאלטשאנעריע:

טאקוארעמבא 1745-79

שוין דערשינען

דער דאקטער וואס עקזיסטירט ניט

אפן פאן פון שפאנישן בירגער-קריג

פון

ח. איאלטי

ראמאן אין צוויי בענדער

פארלאגדרוקעריי ב. רעזניקאוויטש

פראנקרייך
פוילן
ארץ ישראל

קויפט און לייענט דאס בוך
וואס שילדערט די יידישע יוגנט
צווישן ביידע וועלט-מלחמות.

FABRICA DE ARTEFACTOS ELECTRICOS MODERNOS

a precios bajos

JOSE BURSTIN

פאר חברים ספעציעלע פרייזן.

Av. Gral. Flores 2367 — Montevideo — Teléf. 2-46-40

FABRICA DE TEJIDOS DE PUNTO

"RECORD"

de MARCOS CUKIER

Sarandí 285 — Montevideo — Teléfono: 8-14-61

כאזשעריא „לאנדרעס"

פון מארקאס ליבערמאן און ברודער

☆

קאנווענסיאן 1395 — טעלעפאן: 8 02 00